

EUSKAL ASTEAK

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 419588 - PREZIOA: 10 PEZETA

ERRENTERRIAN MAIATZEAN

Bai mamiz, bai moldez, euskal asteak aldatu egin behar ditugu
Ez daitezke Bilbon, Azpeitian, Baionan eta Lizarran berdinak egin

Bai, gaurregun Erreterria bezalako herrietan bizitzeak ere, euskaldun bezala bizitzeak ere, lanak emango ditu. Bada Erreterrian euskararen alde diharduenik, bada euskaltasunez jo eta ke lanean dabilenik. Hasi ikastolatik eta herriko elkarteetara bitarte, Euskerazaleak tarteko ditugularik, bada euskararen aldeko ekintzarik. Horretan dihardu aspaldiko urte hauetan Ereintza elkarteak borroka bizian.

Ez dugu, orain, elkarte honen egite berezien aipamenik egiteko asmorik. Gauz egiten dena egunez ageri omen da. Eta apal apal, isilean egindakoak, berea ematen du.

Baina, egungo euskaldunen arazoa hil ala bizikoa da. Hitzetara ere jarri egin gara. Euskalerriaren arazoa herri haunditan erabakiko da. Horregatik da garrantzizkoa hiri hauetan egindako lana. Eta orain besterik gabe, gatozen gertaera berezi bat aipatzera.

—oOo—

—Ereintza elkarteak batzordea, Begoña Etxabe buru delarik, aurrez aurre dugu, gai honetaz mintzo dadin. Begoñak du hitza:

—Urtean zehar aste beteko ekintzak ez du eraginik izango, egun oro, une oro, lanari loturik jarraitzen ez baldin bagatzizkio. Gauz susesta polita izanagatik, suaren distirak ez du luzaroan irautea. Eta honetaz jabetuak garelarik, halaz ere, euskal asteak eustea bidezkoa dela iruditzen zaigu. Hori bai, arnas berritzen ere saiatu gaituzue. Moldeak ere aldatu egin behar bait dira giroa aldatuz doan eran. Eta hori da hain zuzen gure asmoa.

—Bai baina, orain arteko euskal asteak ezaren fruiturik edo ondoren utzi ahal dute? Merezki ote du horrelako lanetan nekatzeak?

—Gure arteko euskal asteak badu bere historia —dio Josetxo Oliberik. Oraindik orain gogoan du jendeak Jautarkolen omenez iaz borobildu genuen hura. Eta ez zen alferrikako lana izan. Gure idazle, olerkari mamitsuaren berri jakiteko egokiera izan genuen. Sarritan herriko semeak behar hainbat ez bait dira ezagutzen. Eta fruituei gagozkielarik, aurren, Gipuzkoako Aurrezki Kutxak, gure idazlearen lanak argitaratuko ditu. Laster Koldo Jauregiren Biozkadak irakurtzeko egokiera izango dugu. Hori bera ere gutxi dela iruditzen ahal zaizu?

—Eta Jon Kortajarenak erantzun diezagun, honoko galdera hau egiten diogu. Euskal asteak, urtero berdintsuak direnez, ez ote zaizkigu aspergarri samarrak gertatuko?

—Urtero urtero aztertzen den gauza da. Horregatik badugu aldaketaren gose eta egaririk ere. Galdi dagoen ura usteldu egiten dela sarritan ikusten dugu. Guk ere giro berri bati erantzun nahi izan diogu.

—Nolaz hori, Jose Mari?

—Euskal aste batek euskal arazoari erantzun behar diola ez dago dudarik. Eta geure bizitza osoa, geure gizarte korapilo osoa, gure

herriaren egungo larri min guzti horiek ditugu euskal arazo. Oraindano bai historia kezka aldetik, bai euskararekin, bai euskal literaturarekin zer ikusia izan zezaketen gaiak aztertzen genituen. Euskaldungoaz hitzegiterakoan bereizketa haundiegia egiten genituen. Sarritan euskal gai horiek eguneroko bizitzarekin zer ikusirik izango ez balute bezala.

—Era horretan ez ote du gatz eta piperrik galduko?

—Janari gezak ez du gatzik galtzen. Honetaz sarritaz mintzatu gara eta garbi ikustea ez da erraza izaten. Demografiaren arabera euskaldunok minoria bat baino ez gaituzue. Erreterrian ezin gintezke gure kabitxoan ekaizaren erasoan lasai egon. Bai mamiz, bai moldez, euskal asteak aldatu egin behar ditugu. Bilbon, Azpeitian, Baionan edo Lizarran egindako euskal asteak bereziak behar dute izan. Euskal aste klitxe batzuk dauzkagu gure baitan eta lanik asko, buruasterik asko, emango digu aldatzeak eta eraberritzeak. Gai honetan beldurrik gabe jo behar dugu aurrera.

—Zein dira, beraz, bide honetarik egin dituzuen aldaketak?

—Askotan entzun izan dugun esaerak dienez —dio Miren Rubiok—, “zerri goseak ezkurra amets”. Guk ere bagenituen ametsak eta asmoak. Ahal izan dugun neurrian bururatsen ahalegindu gara. Jendearen kezka jaso ditugu, herriari, herri soilarik, begira jokatu dugu. Horregatik, hitzalditan, adibidez, nagusiki bi gai erabili nahi izan ditugu. Alde batetik ikastolaren gaia, gaurregun ikastolaren inguruan egon daitezkeen arazo, kezka, alderdi on, etorkizun eta abar aipatuaz. Zorionez, Erreterriko ikastola indartsu dakusagu, eta bertako irakasleek ongi baino hobeto azalduko dute ikastolaren gaia, lan egiteko era, rezultadoak, eta abar.

—Eta beste hitzaldirik?

—Egitarau edo programan ikus dezakegunez, Eskola Profesionaltako arazo nagusiak aipatu nahi izan ditugu. Langile herria dugu

hemengoa. Eta gazterriaren etorkizunaz kezkatu daude herritarrek. Gazteriarik gabeko herriak berea egin du. Gure artean industriadet joera moteldu egin da, oso lantegi gutxi zabaldu da gure inguruan, eta horietarik askok peoi langintza eskatzen du batipat. Dom Boscon, adibidez, ilusioz beterik ikasten diharduen gazteak, izango ote du ikasitako gai eta sail horretan zuzenean lan egiteko biderik? Ez da ahuntzaren gauerdiko eztula, gero. Eta hau ez da zuzenean Erreterriari bakarrik dagokion gaia. Dagoeneko gazte titulatuak kanpora jo dute lan bila. Ipar aldean eza gutzen genuen eskasia hego aldean ere nabarmenduko den bildur gara.

—Orain artean ikastola eta ogibide sailerako antolatutako eskolen egoeraz eta etorkizunaz ihardun gara, baina horretaz baahal du Kepa Oliberik ezaren esatekorik?

—Egitaraua bera mintzo da gai honetaz argi eta garbi. Nolako haurrak halako herria. Eta hemen ikastolaz kanpo, eta ikastolarekin batera, bada zer eginik. Haurra, urte gutxi barru, gazte loratua izango da, abestiak dioen bezala. Gure herrigintzari eutsiko dion enjeriarik bikainena haurren baita dago. Ez dago interes ugariagorik eman dezakeen inbersio hoberik. Baina batez ere, haurra hemengo seme edo alaba denez, euskaltasunaren eskakizunen arabera hezten ahalegindu behar dugu bere osotasuna lortu dezan. Ez dugu haurra tresna gisa, bitarteko bezala erabili nahi. Bera da nor, berak du balorerik asko, aske eta errespetagarria izan dadin. Euskal aste honetan haurra gogoan izan dugu.

—Nolako programa egin duzue: haurrentzat egin ala haurrek egin?

—Bi alderdiak lotzen saiatu gara. Badira ikuskizun izango zaizkien gauzak: pailasok, zinea, giñola, Lasarteko haurren jaialdia. Eta benetan jaialdi interesgarriak izango zaizkie guzti hauek. Halaz ere, haurrek egindako lanak maitagoak ditugunez, bai maskarada eta jokoen bidez, bai etengabe joko programa luzearen bidez, haurrak, haurra denez, bere giro bete betean, eskainiko digu jaialdirik osoa. Azken urte hauetan haurrak asko erakutsi digu, bera dugu gidari horrelako gauzak antolatzerakoan.

—Besterik ere egiten duzue beraz?

—Euskal aste bat dela eta emanaldi soil batek ez luke garrantzirik eta interes handirik izango urtean zehar lan honi jarraipena ez ematekotan. Haurrekiko lanetan haurra dugu gogoan, eta haurra ez da aste batetako giroaren arabera hezten. Hor dauzkagu haurren antzerki taldeak, urtean zehar etengabe lanean diharduten taldeak. Antzez lanak oso gustokoak zaizkie haurrei.

—Haurgintza lanetan aurrera zoazte, beraz?

—Ahal duguna egiten dugu. Madalen jaiek, sanjuanetakoek, horrelako ihardunaldiak, lehengo enbor zahararen inguruan kimu berria sortuko dute. Horretan ez dugu itzaropenik galtzen.

—Baina, baina... amets guztiak

egia bihurtzerik ez duzue izan, noski.

—Zerorrek diozun bezala —diruzainak erantzuten du—, erdi bidean gelditu beste erremediorik ez dugu izan. Iaz, Gipuzkoako Aurrezki Kutxaren babespean egin genuen euskal astea. Aurren, laguntza baliosorik jaso dugun arren, kinkapean gaudela eta, gastuak arindu beharrean direla eta, motz gelditu beste erremediorik ez dugu izan.

—Honek, ze ondoren izango ditut?

—Arte erakusketak eta abar, baztertzerak behartu gaitu. Halaz ere, herria gogoan dugunez, erabateko erantzunaren itzaropenik ez dugu galtzen. Bai antzerkian, bai larunbateko jaialdian jenderik bilduko den usteak ur haunditan murgiltzerak behartu gaitu. Igeri egiten asmatuko ahal dugu!

—oOo—

Erreterriak ezagutu du amaika euskaltzale sutsu. Xenpelar berdin gabeaz ahaztu gabe, oraindik orain joan zaizkigun euskaltzale zintzo eta langile: Jauregi, Valverde, Kortak, gogoan dauzkagu. Euskalerriko zeruan piztutako izarrak, gau ilunean dir argi dario egunsentia iritsi deino, bide aldapsuan argirik izan dezagun.

MIKEL UGALDE

Bertsolari gazteak Gabirian

Bertsolarien emazteen eguna

Jaialdia | Lasarten Apirilaren 20an

BERTSOLARI GAZTEAK

Goierri ari da bertsolari gazteak sortzeko eginahalak egiten. Oraindik orain Seguran izan zen plaza-ratu gabeko bertsolari gazteen saio bat, Txoritegi elkartean.

AXARI idazleak eman zizkigun ihardun hartako zehaztasunak. Segurako Estanis Agirre geratu zen txapeldun.

Gabiriko Osinalde elkartean egin dute oraingo saioa. Izarraitzen mendiko Attola, Segurako Etxezarreta eta Agirre, Berastegiko Saizar eta Azpiroz, Brinkolako Matxinandiarrena, Ataungo Begiristain, eta Itsasondoko Mendizabal genituen bilera hartako bertsolariak.

Ehun eta hogeita hamarren bat ginen afaltzen. Gehiagorentzat ez zen lekurik. Afalondoa sartu zen beste mordoska bat. Hantxe egon behar izan zuen bazterrean zutik.

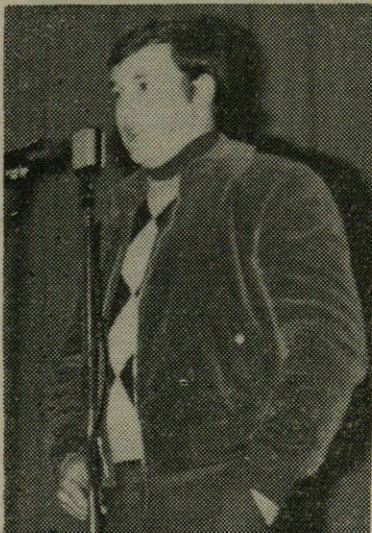
Berehuenen bat bertso-entzule bilduko zen Gabirian, Osinalde Elkartean, Apirilaren 5ean.

9etan hasi zen afaria, 11ak aldean bertso lehiaketa. Ordubatak inguruan amaitu zen hango iharduna.

Bi epaile ziren ihardun hartan: bertso-entzuleak batetik, epai-mahaikoak bestetik. Epai-mahaikoak ez ziren mahai berean egon, jendartean banatu zituzten. Joxe Mari Aranalde, Euxebio Igarzabal, Luzio Gabiria eta Jexux Azurmendi ziren epai-mahaiko.

Plazako edozein lehiaketatan neurtu ohi dituzten bezala neurtu zituzten bertsolariak. Binaka eta banaka, bukaerak eta gaiak eman da. Oso ondo antolatua zegoen, baina afalondoko lehiaketa baterako beste era batera egin beharko litzateke, agian.

Pelotariek ere ez dute bapatean

Attola, txapeldun

partidua hasten. Ondo berotu arte ez dira elkar neurtzen hasten.

Afalondoko bertso saio hauen helburua ez da bertsolariak neurtzea, bertsolariak jendaurrean lotsagabetzea eta trebatzea baizik. Horretara zuzendu behar lirateke batipat.

Lehenik, beraz, beren gisa eta beste bertsolarien nahasian ihardun behar lukete. Ondo berotutakoan eta trebetutakoan ekin beharko litzaioke elkar neurtzeari. Plazako sariaketa batean bezala ez daitezke bapatean eta hotzean lehiaketan jar. Gaiak ere jostariagoak ipini beharko litzazkiekete, agian. Txaloak eta algarak adoretuko ditu. Bertsoa hain borobila ez bada ere bota dezaketen ateraldiak edo sar dezaketen ziriak jendea asko girotuko luke.

Bertso-entzuleak eta bertsolariak

Bertsolarien emazteak

berak honela berotutakoan ipini daitezke gai sakonagoak eta zailagoak. Bestela erraz uka dezake eta erraz ikara daiteke bertsolari gaztea.

Attola atera zen txapeldun Gabirian. Baina, saio osoari begira, ez zuela lehen saririk merezi uste dut. Gai onak gertatu zitzaizkion Attolari eskean dabilen moja batekin, bere garai bateko andregaiarekin topo egiten du Attola fraile eskaleak; Euskal Herriari bi bertso bota behar dizkio Izarraizko tontorretik.

Bigarren ekinaldian kendu ziren bere lagunei koska haundia. Hor, bai, merezi izan zuen lehen saria. Saio osoari begira, ordea, Etxezarretak merezi zuen, agian lehen saria. Matxinandiarenak jaso zuen bertsolarik onenari zegokiona.

Dena den, honela jarraitzen badi, Goierrik ongi merezia izango du bertsolari gazteen esker ona. Goierrik antolatu du gaurko giroari dagokion bertsolari eskola.

EMAZTEEN EGUNA

Bazko bigarren igandez ospatu zen, Donostian urtero bezala, bertsolarien emazteen eguna.

Ordubateko mezatan bildu ohi dira kaputxinoen elizan. A. Zabala, Joxe Mari Aranalde eta J. M. Sukia meza-emale. Aunxa eta Iturbide trikitixa jotzen. Joxe Mari Aranalde hizlari. Lopategi eta Larrañaga mezateko bertsolari.

Igeldoko "Buena Vista" jatetxera joan ginen ondoren bazkaltzera. Bertsoak, soinuak, dantza eta festa izan zen bazkalondoa.

Joxe Salaberriak esan zigunez bada Donostian emakumearen egun batzuk ipintzeko asmoa. Bertsolarien emazteek eman diote hasera. Egunaren oroigarri bezala C.A.T.ek eskainitako loreontzia jaso zuten lore eta guzti.

Imanol Lazkanok aditzera eman zigunez, udazken aldera, bertsolari txapelketa antola daiteke. Lopategi eta biak dira bertsolarien alde-tik ordezkari. Laster egingo dute denen artean bilera bat.

Denen artean erabaki nahi dute horretarako eman behar diren urratsak eta baldintzak zein izango diren.

JAIALDIA LASARTEN

"Landaberri" ikastolako dantzari taldea oso ezaguna da Gipuzkoan. Sari asko irabazi izan du han eta hemen.

Baina dantza bakarrik ez du egi-

ten talde honek. Jaialdi bikainak burutu izan ditu. Toki askotatik deitu izan zaio.

Apirilaren 20an du jaialdi berri bat egitea Lasarten. Eguerdiko 11,30etan izango da, "Lasarte" zinemaren.

Dantzaz, bertsoz, soinuak eta abarrez hornitutako dantza egin izan du orain arte. Oraingoan elkarriketa gehiagorekin moldatua du. Antzerki tankerako jaialdia eman-gu digu, beraz.

Euskal Herriko ihauterietan oinarritu da jaialdi hau burutzeko. Beti bezala oso ikuskizun ederra ikusiko dugulakoan gara.

BERTSOLARIAK ATZERTUEN ALDE

Urtero ospatu ohi da atzertuena

eguna. Influxenteak edo osagabeak deitu izan die euskaldun jendeak atzertatu hauei.

Apirilaren 20tik 27ra harrotuko da arazo hau Gipuzkoan. Besteak beste bertso saio batzuk ipini dituzte han eta hemen.

Donostiako Astorian izango da aurrenekoa. Hilaren 20an eta goizeko 11etan.

Bertsolari hauek hartuko dute parte: Lopategi, Azpillaga, Igarzabal, Lizaso, Lazkano eta Agirrek.

ARISTIMUÑO HIL DA

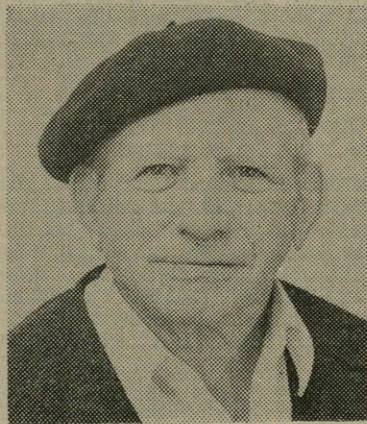
Arrazoi zuen Z. Argiak 70tik gorako bertsolari zahar guztientzat omenaldia eskatu zuenean.

Omenaldia egin aurretik hil zen "Artxanberri". Beste hiru hil dira omenaldia eginez geroztik: Bidaniako Joxe M.ª Aristondo "Muño", Zarauzko Joxe Kruz Larrañaga "Nekazabal" eta azkenik Segurako Koxme Aristimuño.

Apirilaren 11ean hil zen Aristimuño bertsolaria, 72 urtetan.

Har bezate beronen etxekoek gure samin agurrik bihoztieta.

MUTIOZABAL

Koxme Aristimuño

BIDE BERRIAK

— 1 —

Esan didate Zeruko Argian bertso batzuek jartzeko Aste Santuan Aieten bildu giñan danak eskertzeko, Ta guztiontzat Jaungoikoari osasuna eskatzeko berak nai badu urrungo urtean berriro emen biltzeko.

— 2 —

Lengo batean esaten zidan gure parroko azkarrak bide berriak danon onean daudela artu bearrak, Elizak nola premizko ditun gizon guzien indarrak lanean gogor ekin bearra daukagula guk seglarrak.

— 3 —

Erantzun nion orain seglarrak nai al ditu astindu nunbait ez gera bear zan ainbat gu lanean alegindu, nere burua urtean kargak naiz bastante arindu ni zure mende naukazu eta nai dezun dana agindu.

— 4 —

Kale gizonak asi zaitetze zedozer esaten aurtun beti egon gabe or exerita gure sermoiak entzuten, Bi monjatxo ta seglarrak giñan aldaretik itzegiten bide berriak urratu dira aurtengo ontan Aieten.

— 5 —

Elizarentzat gaur egunnean gauzak dabilta serio baiña ez dute menderatuko Jaunak laguntzen badio, gaur egunnean itzak ez dute txakur tiki bat balio lenago alde zituen pranko gaur kontra jarri zaizkio.

— 6 —

Gaur Elizari bakar batzuek kendu nai die larrua utzia baitu aspaldi ontan utzi bear zan karrua, gizona beti pekatari da aundi nai eta arrua Kriston dotriñak ez du utsegin gurea izan da errua.

— 7 —

Oso zailla da txintxo ibiltzen Jaungoikoaren legean Oztopo asko billatzen bai du gizonak bere bidean, Tentazioen faltik ez dago etxean eta kalean orrentxegatik erortzen gera aundikerien sarean.

— 8 —

Pake urtean gauden ezkeror ora zer eskatzen dedan ez dezagula burrukan segi pizti gaiztoaren eran, Ezker eskubi, txuri ta gorri ez dit ajolik nor zeran bosteko ori luza eta ea pakean bizitzen geran.

MATXAIN

RIKARDO

OPTIKA ETA FOTOGRAFIA

Begietarako kristal bigun eta Irmoak
Betaurreko galgatuak
Eguzkitarako betaurrekoak
Prismatikoak
Eztaletarako eta egun haundietarako argazkiak
Margozko argazkiak
Argazki zaleentzat
Fotokopiak
Kale Nagusian, 12

TOLOSAN

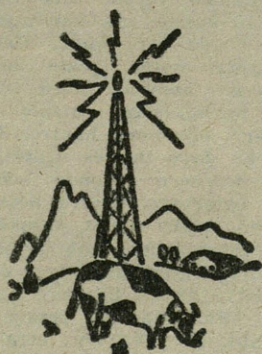

Donosti-Aurrerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perla Joan etorriak

Baserriaren alde

ZORIONEKO ZUBIGILEAK

Aita Agirretxeren iihuaren oihartzuna ez da oraindik isildu. Zarrara egin dute Imanol Laspiurren hitz hauek ere: "Horretarako gertutasunik ez badugu, egia esan, ez dugu euskaldunok ezer onik merezi".

Geroztik Apat-Etxebarne mintzatu zaigu gai horretaz. Arostegi datorkigu oraingoa lelo berdina kantatuz.

"Ez dugu oraindik elkartasun beharrik. Elkarri muturrak ondo puskatzen dizkiogunean sortuko da elkartasuna" esaten zigun beste batek. Halere guk geuk zubien eta elkarbideen beharra sumatzen dugu.

Ez dugu geuk ere batasunik amesten, aniztasun anahi dugu. Baina talde desberdinen indarra eta ekintza ez dadila elkar desegiteko bilaka, Euskal Herriaren onerako izan dadila nahiko genuke. Horretarako bakarrik nahi ditugu zubiak eta elkarbideak.

Baina horretarako nortasuna eta indarra duten taldeak behar ditugu. Lanean ari diren taldeak behar ditugu. Bestela ez daiteke zubirik egin. Zubiaren azpian zutik tinko iraungo duen zutabeak sendoa behar du izan.

Gure ustez hemen dago okerra. Ez da zutabe sendorik. Besteren maxilariak bai badira gure artean ugari. Besteren lanari oztopoak jartzen ari den jenderik ere bada, noski. Bere lana tinko eta zindo egiten ari den talderik gutxi dugu, agian.

Eta jakina zubiak azpian hartuko ote duen beldurrez da jendea. Zubiaren astunak pitzatu eta okertuko ote duen beldur. Ez da onartzen, beraz, zubirik eta zubigilerik. Zoritzarrekoak dira zorioneko zubigileak.

Zutabeak jarri behar dira lehenik, beraz, zubiak egin dezagun. Zutabe sendoen gainean bakarrik egin daiteke zubi iraunkorra. Baina zutabe zindoak jartzea bakarrik ez da aski. Elkarrekin uztarturik ari eta sendoago direla ohartu behar dute zutabe hoiek. Jendearen zerbitzurako direla jabetu behar dute.

Besteren zerbitzurako dira taldeak. Hibiairen erdian buruzut den zutabeak gainetik duen zubiari eusten ez badio zaborrak biltzeko bestetarako ez du balio. Besteren kaltetarako dago buruzut harro.

Taldeari bakarrik begira bizi da Euskal Herriko zenbait talde, agian. Ez da Herriari begira bizi. Herriaren onari begiratzen diotak bakarrik onartzen ditu beste taldeak, iritziak eta jokabideak. Horek bakarrik onartzen du zubiak.

Biblian agertzen den gezurrezko amaren jokabidea oso argigarria da. Bi amek izan zuten batera familia. Bati hil egin zitzaion. Bizirik zen haurra ohostu eta beste amaren ohoan sartu zuen hila. Biak haurrari buruz eztabaidan zebiltzenez geor erdibi egitea erabaki zuen epaileak. Ez zureztat eta ez neretzat esan zuen gezurrezko amak. Zinezko amak, berrik, alderantziz jokatu zuen: zureztat izango bada ere bizi dadila.

Euskal Herriaren, ikastolaren, euskararen eta gizatasunaren gainetik jartzen dituela zenbait taldek bere iritziak eta jokabideak dirudi. Ez zureztat eta ez neretzat, inorentzat ez, hil dadila. Nork bere iritzi eta jokabideen gainetik dituen Herria, eta herriak behar dituen zerbitzu eta elkarrekin, "bizi dadila" deihadar egiten du. Bizi dadila zureztat izango bada ere.

Bihotz hau ez duenarekin ez daiteke inolaz ere zubirik egin. Lepoa hautsi nahiago du amor ematea baino, besterik in konponbide batera iristea baino.

Baina ibiliaz, ihardunaz, ekintzan heldu beharko genuke elkarbide eta konponbide batera. "Mahai-inguru gutxiag, ekintza gehiago. Mahai-inguruan iritziak eztabaidatu besterik ez duzue egingo, ekintzan bakarrik elkartuko zarete", esaten zigun lehengo batean gizon ospetsu batek.

Dena den elkar-lan baten fruitua eskaizten zaizu astero. Elkar-lan baten fruitua duzu Z. ARGIA. Iritzi, jokabide eta idazkera desbedinetako jendearen fruitua duzu.

Eta elkar-lan baten emaitza den lantxo bat eskainiko zaizu hamabostero. IKER-en kabuz eta LAN KIDE AURREZKIAren diruz moldatutako euskal Komik bat zabalduko dizue hamabostero ANAITASUNA eta Z. ARGIA aldizkariak.

Lau elkarrekin batu dira ekintza jakin baterako. Bakoitzak bere nortasuna, bere iritziak eta jokabideak ditu, noski. Aski dute, ordea, ekintza jakin horretarako elkarbide batzuk izatea.

Esamesak sortuko ditu, noski, gure jokabide honek. Baina umeen onari bakarrik begiratuz egina dugu.

Hona zubigileen pozerako zubi berri bat.

UNIBERTSITATERANZ

ikastetxeak eta Euskal kultura

Gizarte guztiek, kultura baten beharra dute, herriaren baitan jasotakoarena batez ere, eta baita goi mailako kultura landu batena ere. Euskal Herriaren erdalduntzeak eta euskararen atzerakadak irtenbide bakarra, geure buruaren jabe izatean eta geure kulturaren indartzean dagoela erakutsi digute.

Euskal Herria euskaldundu egin behar dugu, eta honetarako euskeraz zientzi, lantoki, filosofo, teknika, izadi eta beste arlo guztietan erabili behar dugu eta lehenik erabilizko gertatu. Asmo honetan heziketak eta unibertsitateak betetzen dute nabarmenki dimensio garrantzikoenetariko bat.

Euskera kulturagailu bihurtu dadin euskal unibertsitatea behar dugu, unibertsitate etengabe eta orokorra. Nire ustez zientzia eta kultura indartsu eta iraunkor bat, goi mailako lan honen bidez bakarrik sortu liteke. Baina unibertsitatea ez da berezkoa, ez da sustrai eta laguntza barik sortzen. Euskal Unibertsitariak, euskal ikasleek, prestamen bat behar dute: Heziketan zehar unibertsitate heldu orduko emandakoa.

Eta honetan, euskal kultura berrago instituzio ofizialen funtsapean. Euskal heziketa mugimendua aztertzen hasten garen neurrian topo egiten dugu beren muga heretiek: Ikastolak, haur mailan eta hainbeste oztorekin oraindik; alfabetatzea, euskeradun «analfabeto» ehuneko portzentai itzalarekin; kazetak, betiko neurri ttipi eta irurle minoriarekin... etbar.

Euskera, frantses eta gaztelania, latindar erderren menpean egonik, deseuskerazioa errealtate sozial uka ezin bat da: Euskaldun jaiotakoak eta euskaldun bizitakoak izanik ere, oso gutti dira erdal heziketaren eta euskararen ofizialtasun ezarengatik batez ere euskera lantzearen erza atzematen dutenak. Esan genezake Euskal Herriko heziketak ez duela bertako kulturari ametzitzen eta kultur hau, hainbat ahalegin pertsonal eta kolektibo ondoren bakarrik noberegantzen dela.

Utz dezagun orain «denbular» espekulatio hau eta lot galkizkion kasu konkretu eta irtenbide daitekeen bati: Euskal Herriko ikastetxeak eta euskal kulturari.

Erlijosoen ikastetxeak sendo oinarrituta daude gure herrian. Kolegio eta eskolek ere funtzio garrantzizkoa betetzen dute gazteen hezkuntzan. Benetako «heziketarako» izanik gero, bertan hasiak, apain, itxura onekoak eta euskaldun «aldeanokeri» gabeak izaten dira zoritzarrez. Orain arte historikoki, oso deseuskeratzaile paper garrantzizkoa jokatu dute: erdal jakintsu, erdal kultur minoria dominantea sortzen eta mantentzen. Azken aldian, maila arruntago batetara zabaldu dira, sozialki, baina ez dira oraindik euskera ez ofizializat ez bigarren inportantzizko hizkuntza bezala hartzen jaxi.

Ikastetxeetan euskaldun sartutakoak erdaldun bihurtzen dira, erdaldun heziketak, euskera hizkuntza «arruntetik» garbituta. Ez dituzte hizkuntza balio mugak gauditu oraindik behintzat.

Bestalde, euskeradun heziketaren egoera ikusirik unibertsitate prozesoa beharrezko iruditzen zait ikastetxeen euskeratzea: Ikasleengandik talde politikoetarako, adiskide eskabideetarako mehatxuko oharretarako, kanpo zabal baten jokatu da, eskatu da, ezer lortu gabe. Eta ez dut uste lege ofizialek ez etor litekeenik. Geuk ikasleok geure eraginez sortu eta landu beharko dugu maila honetan geure kultura eta geure heziketa, inoren babesaren zain egon gabe.

Hauze da nire ustez Euskal Herriko ikastetxeen egoera zaila eta ikasle bezala, ondoko iritzi hau beren izan beharrez: Euskal Herriaren egoteak, euskal kulturaz eta euske-

raz arduratzera behartzen du ikastetxea, edo behintzat, euskeraren aurka ez jokatzea. Azken puntu honetatik doa proposamendu bat:

«Euskeradun ikasleok euki dezagula, Euskal Herriko erdaldun ikastetxe baten egon arren, euskera lantzeko ahalmena eta aukera. Gure eskubidea eta ikastetxearen zorra eta eginbeharra bait da».

Lehen pausu bezala, irakasleek, baimena jaso behar dute euskeraz presentatutako ikasleen idazlanei, erderaz bezalako balioarekin. Horretarako euskal ikasleok euskeraz idaztera bultzatu eta lagundu behar gaituzte. Alfabetatuz eta erabiliz. Euskeradun ikasleok, ikasgaiak erderaz entzun arren idazlanak euskeraz egin behar ditugu, bai matematikak, bai filosofia, kimika edo historia etabar. Kultur gai guztiak euskeraz desarroilatuz edo landuz, norbera eta irakaslea horretara behartuz.

Euskeradun ikasle-irakasle arteko harreman pertsonalak ere euskeraz izan behar dira. Eta irakasleak eus-

keraz ez badaki, beste norbait izendatu beharko du idazlanak zuzentzeko. Honela ohituz bakarrik lortu ahal izango dugu ikastetxeetan euskeraz jartzea. Eta honen bidez, gai zabalak eta hiztegi teknikoak erabiltzen ikastea eta erreztasuna hartzea.

Euskerazko idazlan hau izan litezke urrats garrantzizkoak euskeraz kulturagailu bihurtzeko, baita euskal izan daiteken unibertsitatearen entseigu, prestamen eta oinarri bat.

Unibertsitatea behar dugu, heziketa behar dugu eta unibertsitate prozesoa ikastetxeena maila bat da, baina beste lan askoz bakarrik gauditu ahal izango dugu mailadi osoa.

Euskal kultura indartzea nahi dugunok hemen ez dugu neketan errepertatu behar landu eta gaudu baizik eta bideak zelaitzen saiatu urratsez urrats, ez bait da inoren gaudu etorriko gure helburua lortzea, geure ahaleginetatik baizik.

Jose-Angel GARAIZAR

EZ ITSURA FALTSURIK ETA EZ DEFENTSA ARLOTERIK

Dakigunez, estrategiz abertzale izan beharrik ez dago, taktikaz hala izateko. Edo itxura hura egiteko. Badakigu noski, taktika abertzale hori estrategi abertzale bati xuxen ez dagokionez, bere abertzaletasuna hartarako biderik duen itxura eta oportunismo guztiarekin burutzen dela. Esan liteke, joera horren iturburua Leninen iskribuetan datzala, hitzez eta egitez. Eta bere jarraitzaileak oraino nonahi dira. Besteak beste, gure artean ere bai eta aski hedaturik gainera lantegi, aldizkari eta ikastetxeetan zehar.

Jarraitzaile horik oraintsu erakunde mailan hartu duten erabaki bat hor dago, esan dugunaren lekuko bezala. Taktika horren frogapen garbia, delako erabaki hori. Abertzale izatearen itxura hartu behar hori, ez abertzaletasun hori suspertuz, bestek suspertzen dutenaren alde jarritz baizik, behar beharrezko bihurtzen zaie.

Ezker abertzalea lehengo batez esaten genuenez, jarrera espontaneis batetan erroturik egon da luzaroan. Eta jarrera horrek berak ez du baldintzarik sortu, beste zerbaitean zebilen bitartean, gure herrian erroto diren ez dakit zenbait joera eta erakunde, hitzez eta egitez, burruka ideologiko eta politikoaren bidez deserrotzeko. Kritika bidean abiatu denean, gainera, umezurt aurkitzen zen sarri hizjariorik gabe. Nolaz arbuatu, eta zer arraio esan ez zekielerik, besten oportunitasmoa garbi ikusigatik.

Ezker abertzalea egoera horretan zegoelarik, irtenbide batzuen bila abiatu bide da. Eta horietako bat, nolazpait esatearren, halakoxe jarrera autarkiko baten kutsu osoz finkatu da. Ez gehiago, eta infiltrazioari ate oro hertsu. Baina hertsipen horretan ez bide da ohartu ate oro hersteen, sasi-abertzaleei ez ezik beste norbaitzuei ere halaber ateak hertsu dizkiela. Ordea, jadanik gauza jakina da egungo Euskal Herriaren, baina hontaz ere ez bide dira ohartu gutti batzuk, ba direla

hiru ezker joera nolabait bereizgarri, guttien guttienik.

Ezkerren artean tiradurak gisa hortan daudelarik, autarkia edo defentsa hertsu horren bidea hautatu dutenak, eta arraz gutti dira, elkar-lan baterako ere eragozpen bila hasi dira. Baina esan den legez, horik arraz gutti dira, zeren beste oro zentzu mehararen bidetik irtenik dabilzala aitor bait daiteke. Elkar-lan bat, hartarako biderik dagoen heinean, eta badagoenik ezin uka neurri handi batetan.

Bestalde, jarrera autarkiko horretaz zenbait ohar egin daiteke. Alde batetik, ezker abertzaleak bere defentsa hertsu itren beharra dauka eztabaida ideologikoen plaza, bidenabar plaza hortarako behar dituen planteamendu eta argudio zehatz eta sakonak lortuz. Ez dirudi, ordea, etxetik irteko beldurrez baldin bagaude infiltrazio eta antzekoei so jarririk, zinez aurre-ramendu bat lor litekeenik. Neurriak hartu behar dira noski, eta alde aurretik gainera. Are gehiago, berriaz, euskal taktikaren itxuraren ez dakit zenbait gazte beste joera eta erakundeetan barne sartzen ikusirik. Halaz guztiz ere, ez dut oso ederki ikusten autarkizale horien jokabidea; hemen ez goaz inora gure etxe barnean geratzearrekin, zeren zerbaitek behar bada, mugimendu abertzalearen ausardia behar da, eta jokabide horrek ez du zerikusirik honekin.

Bada besterik ere, eta ni izan ere, ez naiz sobera autarkizaleekin kideetan. Hain zuzen, autarkizaleen linea politikoa bera, zehazki samar begiztatutik, ez dirudi hiruretan xuxenena denik. Alde askotatik, gainera. Baina bereziki nabarmentzen dena, zera da: sakontasunik eza. Bai konportamendu soiletan eta bai planteamendu ideologiko eta politikoetan. Ez ditut, beraz, oso ederki ikusten, batik bat planteamenduak egiterakoan, bide sakonagotik abiatzen ez direino.

Joxe M. ODRIOZOLA

zeruko
ARGIA

JABEA:

Nafarroa, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoek.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1
Donostia, Okendo, 22
Telf. 41-95-88

Ondezkaria: Kaetano Ezeiza Iturriza

ARPIDE SARIA:

Barruan 400 pezeta
Korreo batasunetako herrietan 620 pezeta
Atzerrietako beste herrietan 460 pezeta
Airez Aldez aurretik galdetu

Salmenta (ale bakoitza) 10 pezeta

Moldiztegia eta Idazkola:

• Gráficas Navasal •

A. Adoain, 1. IRUINEA

D.L.: NA. 80-1963

ZENBAT GARA

✿ Berriak

Apirilaren 11an, Daniel Landart-en "Xuri Gorriak eta" deitu antzerkia aurkeztu zen Hazparnen.

Antzerki mugimendua bizkortu egin da ipar aldean. Hemen ere pittin bat. Bion arteko harremanik ez, ordea.

● Apirilaren 19 eta 20an, Gipuzkoako Lehen Soinu Lehiaketa eratuko da Tolosan.

● "Elgoibarko Gabteriak" eraturik, eta Gipuzkoako Aurrezki Kutxaren laguntzapean, "poster" lehiaketa bat eratua da Elgoibarren.

Hamabost urte arteko neska-mutilek parte hartu ahal izan dute, gai bakarra EUSKALERRIA zelarik.

Sariak ematea apirilaren 20an izango da, Elgoibarko bertako Odeon Antzokian.

● Iñigo Agirre, EUSKO LURRA delakoaren egilea, "Industriaren eragina hirigintzan" delako gaiak mintzatuko da Eibarren, apirilaren 22an.

Hitzaldia Deba arroari atxikia izango da, Ermua, Eibar, Elgoibar, Plaentzia, Bergara eta Arrasateko kasuak aztertuz batipat.

Armeria Eskolan eratuki da, eta iluntzeko 7,30etan hasiko.

● Apirilaren 27an "Euskal Koraleen Besta" eratu da Baxenabarreko Baigorriin.

Zazpirehun bat kantarik hartuko du parte, Donostia-ko "Ametsa" kanta taldea barru.

● Ekainaren 15ean eratuko da aurtien XII Peli Aldazabal Idazlehiaketa.

Arraten eratzen den haur idazlehiaketa hau Peli Aldazabal zenaren omenetan eratu izaten da, berori izan bait zen horrelako egun bat urtero antola ahal zedin diru apur bat eta ideia handi bat testamentutan utzi zituen.

Aurreko hamaika urteetan Gipuzkoa, Bizkaia, Araba eta Nafarroako haurrek parte hartu ahal izan dute.

✿ Zinema astea Zestoon

Euskal Zinema baten planteamendutan ari garen une honetan, horra non Zinema Aste bat prestatu duten Zestoon.

Ez da, noski, kasualidade hutsa, eta ezta berez berez egun batetik bestera sortarazi den ekintza ere. Xabier Unzueta baten izpiritu "izkutua" eta lau urtetan Zestoon egiten ari diren Zine-Forum saioek badute horretan zer ikusirik. Zestoa da, bestalde (Azkoitia eta Zarautzekin batera) filmen aurkezpena eta ondoko elkarrizketa euskaraz egiten den bakarra.

● Zestoako I Zinema Aste hau apirilaren 21etik 26ra eratuko da, honaki programa honen arabera.

Hilaren 21ean, astelehena, "La pasión de vivir" deitu filma agertaraziko da. Egile, Ken Russell. Aurkezlari eta elkarrizketaren zuzentzaile, Luis Iriondo.

Hilaren 22an, asteartea, jendaurreko elkarrizketa bat moldatuko da. Mahaiko, Luis Larrañaga, A. Arregi, Luis Iriondo eta Martin Ibarbia.

Hilaren 23an, asteazkena, Joseph Losey-en "El mensajero" filma. Aurkezlari eta ondoko elkarrizketaren zuzentzaile, Luis Larrañaga.

Hilaren 24ean, osteguna, "La gran esperanza blanca" filma agertaraziko da. Egile, Martin Ritt. Filmearen aurkezlari eta elkarrizketaren zuzentzaile, A. Arregi.

Hilaren 25ean, ostirala, "Olimpiada de Mexico" deitu dokumentua bi saiotan emango da. Lehena arratsaldeko 6etan, umeentzat bereziki, eta 8,45etan bigarrena, gainerakoentzat.

Hilaren 26an, azkenik, Woody Allen-en "Toma el dinero y corre" filma azalduko da. Aurkezlari eta zuzentzaile, Martin Ibarbia.

Filmeon aurkezpena zein astearteko mahai ingurua Eli-zondo Zineman eratuko dira, eta iluntzeko 8,45etan hasiko.

✿ Kardaberaztarren batzarrea

Maiatzaren lehenengo egunean Kardaberaztarren Batzarre Nagusia eratuko da Tolosan.

Honako batzarre hau Euskararen Batasunari atxikia izango da batipat. Kardaberaz. Bazkuna ere, hauz honetaz zerbait esateko eskubidea duelakoan dago, eta zorioneko

batasun hori zertan legokeen aztertu nahi luke. Lino Ake-solo arduratuko da gai horren azterketaz.

Bazkunaren etorkizunari begira, berriz, Pedro Berrondo kardaberaztarren idazle eskolaz mintzatuko da, eta Aita Onaindia, aldiz, bazkunaren zabalkundeaz.

Horrez gainera, Aita Mokoroa, Martin Olazar eta Jesús Gaztañaga jaunek nork bere txostena agertaraziko dute.

Batzarre hau ez da itxia izango, kardaberaztarrentzat soil soilik alegia, bazkide ez direnentzat ere baizik.

Batzarrea, esan bezala, maiatzaren lehenengo egunean izangi da, Tolosako Jakin eta Erein aretoan (Iparragirre Antzokian), goizeko 10,30etan.

Batzarre ostean anaitasunezko bazkaria gertutuko da.

✿ Ustekabean ere batasun bidean

Euskara batua dela eta ez dela, erabateko hitzaldia izan zen Zestoon martxoaren 14ean. Erabateko izan behar bai, nonbait, euskal astekari batek ale oso bateko % 30en bat eskaini bait dio.

Esnaola, Jokin Zaitegi edo Irala-tar Andoniren euskara irakurtzea baino ez dago, Euskara Idatziaren Batasuna egin daitekeen gauza dela oharrezko. Hoiien idazkera onartzeraino irixten den irakurleak ez dezake inolaz ere Euskaltzaindiaren izpiritu eta borondatea txartat jo.

Gainerako "jantzia", ken nahiz ezar, une bateko erabakia litzateke, eta ez, horregaitio, garrantzitsuena.

✿ Patxi Escuderoren zuzendaritzapean

Erausoko Catalina Arte Club delakoak herri kanta eta euskal musikari buruzko ikastaro bat antolatu berri du Patxi Escuderoren zuzendaritzapean.

Programa zabal samarra da, eta hiru arlo nagusitan bana dezakegu:

1.—Musika hastapenak: Doinuak, tinuak, ritmoa, konposizioa, berezitasunak, etab.

2.—Euskal doinuak: Doinu zaharrak, txistu, txalaparta, euskal dantza eta bere eragina.

3.—Gai zehatzak: Donostiako musika giroa. Zortzikoa (Santesteban). Zenbait alarde eta festa (Sarriegi). Teatro dirikoa (Zapirain-Usandizaga).

Ikastarook joan zen astelehenean hasi ziren, hilaren 14ean, eta astero astero zortzi astelehenean barrena eratuko dira, Donostiako Kintserbatoriian, iluntzeko 8etan.

Egun bakoitzeko ihardunak ordu terdi inguru iraungo du. Ikasaldi guztiak Patxi Escuderok emango ditu, eta matrikula 1.000,— pta. izango.

✿ "Kajoitxu"ren bilduma

Indalezio Ojanguren "Kajoitxu" zenaren argazki bilduma berri ere haren sorterrira eramana izango da. Daithekeena gauza da, lerro hauk argitara orduko Eibarren aurkitzea.

"Kajoitxu" zena 26 urte zituela hasi zen argazkari, orain dela hirurogei urte inguru beraz: Hainbat urtetako bilduma paregabea —10.000ren bat argazki bai— Diputazioak hartu zuen orain dela urte guti, Andalezio bera bizi zela, gezurra dirudien arren Eibarren hartaz inor arduratu ez bait zen.

Oraingo Udaletxeak, aldiz, bilduma baliotsu horretaz jabetu nahi izan du, eta zenbait harremanen ondoren Diputazioak baietza eman du, nonbait.

Eibarko Udaletxean toki aukerakoa egingo zaio, bildumaren sailkatzea haren semea den Eli Ojanguren argazkari trebeak egingo, eta ea, aspaldiko asmoa denez, noiz edo behin erakusketa bat ikusten ahal dugun.

✿ Estatu izendegia

Euskara gaurko beharretara finkatu eta bateratuko badugu, hainbat alorretan zeregin franko dugu. Are gehiago Euskal Herria bi estatuen artean banatua dugunez gero.

Finkatu beharrezko alor hoitako bat mundu honetako estatuen izendegia dugu, eta baita estatuen barruko hiri nagusiarena ere. Nola idatzi behar ote dugu, esate baterako, "Checoslovaquia", "New York" edo beste hainbat eta hainbat?

Egia esa ez dugu tradizio askorik honetaz, eta konbenzionalismo askotro beharko dugu oraingoan ere. Euskaltzaindiak ez bide du hauz buruz erabakirik hartu (ezta, oraingo, programarik ere), eta besterik ezean idazle eta hizkuntzalari talde bat (Xabier Mendiguren, Imanol Berriatua...) ari da trosten bat taxutzen.

Denon gustoa egingo ez dutela ba omen dakite aldeaz aurretik. Hala ere, hutsune hori nolabait beteasmoz lanean ari zaizkigu.

Geroak esan beza.

✿ Eusko Lurra abelazkuntza

ETOR argitaretxea aurrera doakigu Iñigo EUSKO LURRA delakoarekin.

Lehendanik argitara emanak zituen Mendiak, Ibaiak, Erri ta uriak eta Nekazaritza aleak. Oraintsu agertarazi du, berriz, Abelakuntza deritzan boskarren alea.

Larre aldaketak, muga larreak, ardiakuntza, abelgorri, zaldi eta hegazti azkuntza dira ale honetako sailik nagusiak.

Hontaz eta hartaz zertzelada ugari eskaintzen du, aipamen adiarazgarri zein tabula eta zerrenda jakingarriak. Hego Euskal Herriko xehetasunak probintziak emanak dira. Ipar aldekoak, aldiz, orotara.

Bere osotasunean lan aparta eta baliotsua deritzagu Iñigo Agirre moldatzen ari den honi, lehen alea ezik gainerakoak irakurlego handi baten aurrean orain arte aztertu gabekoak direlarik.

✿ Bakoitzak nahi duena

Matxoaren 30ean lau haur jaio berri bataiatuak izan ziren Tolosa inguruko Ibarren. Bere buruaren jabe den Ibarra herri txikian.

Haurroi GARTXOT, OLATZ, HARITZ eta EKAIN izenak jarri zizkieten. Bai elizan eta baita errejistroan ere.

● URKO eta GARAZI izepak jarri berriak dira Donostian, GARIKOITZ Bergaran eta ALAIN Azpeitian.

● Lezon, berriz, EDURNE jarri diote neskatala bati. Gurasoei juzgadoan esan ziotenez, "bakoitzak nahi duen bezalakoa izena jartzea zilegi dela".

✿ Kontakatilu

Bilboko Bankuak 100.000, pta. eskaini dizkio Bozas Urrutia euskaltzain laguntzaileari Madrileko Ateneoan Euskal Herriari buruzko hitzaldiak eratzin jarrai ahal dezan.

● Aiako Udaletxeak bertako probalekua estaltzeko erabaki hartu berri du, baita obrak subastan eskaini ere. Aiako probalekua Euskal Herriko estimatuenetako bat da.

● Oraindik erabaki ez den arren, maiatzaren lehendabiziko astean edo, omenaldi egun bat eskainiko zaio Isaac Lopez-Mendizabal ohorezko euskaltzainari.

Omenaldi hau dela eta, GOIZ ARGi astekaria ala berezi bat moldatzen ari da Tolosako seme ospetsuaren omenetan, eta apirilaren azkenetan edo argitara emango.

● Plaentxian ere ikastola egin asmotan ari dira, edota, hobeto esan, orain artekoa legeak eskatzen dituen baldintzen arabera jartzekotan.

Ikastetxea egingo bada, zortzi miloiko presupuestoa dute plaentxiatarrek, mundu honetako sei mila plaentxiatarrek, alegia.

● V Trikitilari Eguna Azkoitian eratuko omen da datorren urtean.

Usurbil, Azpeitia, Arrate eta Zarautzen ondotik, Azkoitia izango bide, beraz, hurrengoa.

Trikitilari bilduko badira, toki aparta eto ezin aukerakoago, bai, Azkoitia.

Barcelonako udaletxean lehergailua

Haize zakar batek astindu zituen Rambletako, martxoaren lehenetan katalan hizkuntzaren laguntzarako 50 miloi eskatzen zuen gutun bati Udalak ezetza eman zionean.

JACINTO SOLER I PADRO

Udaletxeko kontseilari den jaun honek gutun bat irakurri zuen kontseilukideen aurrean, katalan hizkuntza aurkitzen den egoera larria aztertuz.

Soler i Padró-k katalanez irakurri nahi izan zuen gutuna baina ez zuen horretarako baimenik lortu, zeren, esan ziotenez, bada 1930. urteko ordenantza bat administrazio lokalean, dioena:

"Herri eta herrialdeetako korporazioak, herri hizkuntzak erabil ditzaizkete, elkarizketetan, baina liburu, idazkaritza bulego eta aktak gaztelaniaz idatziko dira, Gobernuari eta agintea dutenen pertsonen zuzendutako idazki ofizialak bezalaxe".

Eta nork dio alkatea ez dela agintari bat? Baina Udaletxeetako Buruzagitza Batzordeei zuzendutako gutunak "komunikazio Ofizialak" ote?

Bestalde, Errepublika denboran 1931. urtean emandako konstituzioak esaten zuen: "Gaztelania da Errepublikako hizkuntza ofiziala, denak ezagutu eta jakin behar dutena, baina bere barnean bizi diren beste hizkuntzen eskubideak ukatu gabe".

Arrez geroko konstituzioan ez da horrelakorik aurkitzen eta badaki-

gu Errepublikakoa suntsitu zela, beraz, badirudi, Espainian dauden herri hizkuntzak erabil litezkeela eta "hable Vd. en cristiano" delako horri geroago eta kanpo guttiago gelditzen zaiola, kanpo legal hoiek irabazten saiatzen bagara.

Dena dela, gaztelaniara itzuliaz irakurri zituen Soler i Padró-k gutunean zekartzen hiru puntuak:

a) Katalan irakaskuntzarako irakasleak prestatzeko diru eza.

b) Aurreko arrazoiarengatik, katalana irakatsiko luketen irakasle eza.

d) Hezkuntz Legeak, Espainiako herri hizkuntzez onartu duena, laguntza ofizial ezak ukatzen du praktikan.

Hiru arrazoi hauengatik Soler i Padró jaunak 50 miloi eskatzen zituen, asmo hauk aurrera eramateko, kutxa bat sortuz.

GUPIDA GABEKO
18 GIZON

Hiriko buruzagitza batzordea osatzen duten kontseilari eta alkateak, garrazki hartu zuten gutuna eta hiru ordu luzez luzatu zen batzarrea.

Han hitzegin zuten Mercedes Cambó, telebistan miloia irabazi zuen emakumea, "haur atzeratuek ez dute behar bezelako hezkuntzarik" esanaz; su-itzaltzaileen arduradunak, Mir Martí jaunak, ekonomian oinarritu zuen bere ezetza "sua itzaltzeko diru nahikorik ez dugu eta..."; beste jaun batek "katalan izateagatik ez gara espainol"

esanez amaitu zuen bere jardunaldia.

Gauzak horrela zihoazela 10 miloitara urritzea pentsatu zuen Eduardo Tarragonak. Azken batean bozkak ebatzi zuen hauzia: hemezortzik ezetza (gupida gabeko hemezortziak bezala dira egun eza-gutuak), bederatzik baietza eta bik zurian, hauen artean bat alkate Masó jaunak.

Batzarre horretan aurtengo urterako zinatzen zen edo zuten presupuestoa 12.664 miloitakoa da, beraz operazio erraz bat eginaz ikusiko duguze eskaria presupuesto osoaren % 0,395 besterik ez dela.

EKAITZA

Udaletxean gertatutako suak piztu du lehergailuaren metxa eta Barcelona eta Kataluniako bazter eta zoko guztietan altxatu da dunbada.

"Amics de la Ciutat" izan da bere ahotsa altxatu duen lehen elkarte eta berehalaxe, kazeta, "Omnium Cultural", profesio kolegioak (aparejadore, arkitekto, lege gizon, etab), hauzuna elkarteak (batez ere langile hauzunak eta batzuek inmigrazio portzentaia haundi bat ematen dutenak), pertsona ospetsu eta ezagunak (Jordi Pujol, Nuria Feliú, etab) eta herriak, Barcelona eta Kataluniako herriak, bere ahotsa entzunarazi du haserre bizitan.

Herriak ukatu egin ditu ordezkariak, beren nahiak, herriaren arrazoiak zein diren eta zelakoak diren arrazoiak ez direla benetako arrazoiak, ari esanaz, eta dimisioa esan.

En? stalde, haserre kaleratu da, Mercedes Cambó duen okindegian, 13.000 okiei irina garraztu egin daiteke telefonoz amenazoak, manifestazioak eta horrelakoak ez dira faltatu.

Astindu duten hautsa ikusirik, hasiak dira alkatea eta hemezortziak, atzera egiten, "beroiek ez ziotela ezetza emon gutunari, eskariari, presentatzeko erari baizik"; diotenez buruzagitza heldu aurretik, horrelako eskariak tarteko komisió bi iragan behar zituen. Baina komisióetatik iraganez gero helduko ote zen eskaria buruzagitza? Duda barik eraman duen bidetik askoz zalaparta haundiagoa izan dela eta nork uka horrela ez zuela izan behar? Egoera larriak erabaki larriak hartzea behartzen gaitu.

ONDORENAK

Zer edo zertarako balio izan du ezetz horrek. Hainbat jende eta elkartek astindu du lozorroa eta sortutako kezka eta haserre aprobatzen jakinez gero, eta horretan maisu ditugu katalanak, ondorio gotor eta itxaropenez beteriko baten ateetan daude eta ez bakarrik hizkuntzari dagokionez, herri ordezkari, alkate eta horrelakoak aukeratzeari buruz ere bai.

Frogak? Ematen hasiak dira. Alde batetik Geronako Udalak 35 miloiko kutxa bat sortu du katalan hizkuntza eta kulturaren alde;

Barcelonakoak, alkate eta hemezortziak batu dira, ezetza birkontsideratuz eta badirudi azken baten 25 miloitako kutxa bat sortuko dutela.

Ematen ari diren miloien balioa ukatu gabe, beste balio bat ere aurki dezakegu, orain arte jaun eta jabe izan direnak herriaren esana kontuan hartzen hasiak direla alegia (Bilbo kenduz gero).

Euskal Herrian ez ote ditugu bilduko gupida gabeko bide hori hartzeko hemezortzi gizon (edo emakume, urte hau kontuan hartuaz) prest?

JOAN ANTONIO A.

ITSAS GAIAK

Arrantzaleen bizi bide eta asmoz gaur arte gitxi edo ezer ez da idatzi. Ori bai, askotan agertu dute, antxoia nondik etorriko den ordua eta egunaren izena. Eguluzea eta atuna ere nondik eta zelan datozen. Dena dakite itsas gizonak baiño obeto. Baiña bearrago diren gauza asko itxi dute aipatu gabe euron buruetatik geiagoko barik. Eta ori ez dago ondo nere ustez.

Arrantzaleak kezka eta aserre bizi dira egunotan. Arraiña merke saltzen da; eta arrain erosleek arrain geienak ere saldu barik, edo saldu ezinik daude. Zergatik? Erraza da itaun oni erantzuna ematea.

Arrantzale ugari dituen naziñoak kanpoko arraiñik ezin dezake eros etxeokari kalterik egin barik. Merke dakarrela diño batzuek: baiña merkea esan da ere, ez ote da ba laterriarentzako garestiagoa arrain eroste au? Ni baietxean nago.

Millaka arrantzalaren ogibidea gitxituta geratzen da; gainera norra doazen ez dakitela. Arrain olean ere lana eta nasaitasuna galduten jake.

Orduan nor dira kanpoko arraiña erosita irabazten dutenak?

Nazio aurreratuak eta arrantzale asko dutenak euron portuetan, kezka beterik ibilli dira kanpoko arraiñik sartzen ez itxiteko laterrian. Espainian olakorik egin denik orain arte ezer ez da entzun. Orduan, zeri begira dagoz arlo oni oratu barik emeko agintariak?

Arrantzalea oporretan dago Gupuzkoatik Galiziako Lugo alderatzen. Agintariari ardurarik ete dena oporraldi oneik? Itsas senidea bildurtuta dago.

Islandiak, Frantziak eta Eskozitar arrantzaleek, gogor ekin dute; eta bai lortu be euron agintariengandik kanpoko arraiñik sartzen ez izia euron errietan. (Eman olakorik egin balitz, ez dut esan gura zer jasoko zitzakeen.

Itsas langile eta bai lur langileak ere, umetzurtz bizi dira aspaldion. Laguntza andirik ez dabe inondik idoroten. Eta gaurko egunean laguntza barik ezer ezin da egin.

Beste laterri aurreratuen antzeri ipiñi arraiñari salneurria. Ipiñi neurriak ere saldu eta erosteko, baiña ez egizue kanpoko arraiñik Espainiara ekarri. Egikera ori politika txarra da, kaltegarria.

Kanpotik ez egizue kalte egiteko gauzarik ekarri naziora.

Afrikatarrak or ditugu petroliorik inon erosi gabe. Etxean dute. Eta ondo egiña da ori. Gure erri arrantzaleak ere zelan erosiko dute kanpoko arraiñik? Ez olakorik beintzat!

Auxe da, ba gaurko arrantzaleen buru auste guztia oin arri bizi. Itsas eta erri agintariak zuzenduko ote dute ardatz oker au? Ikusiko dogu.

Julen URKIDI

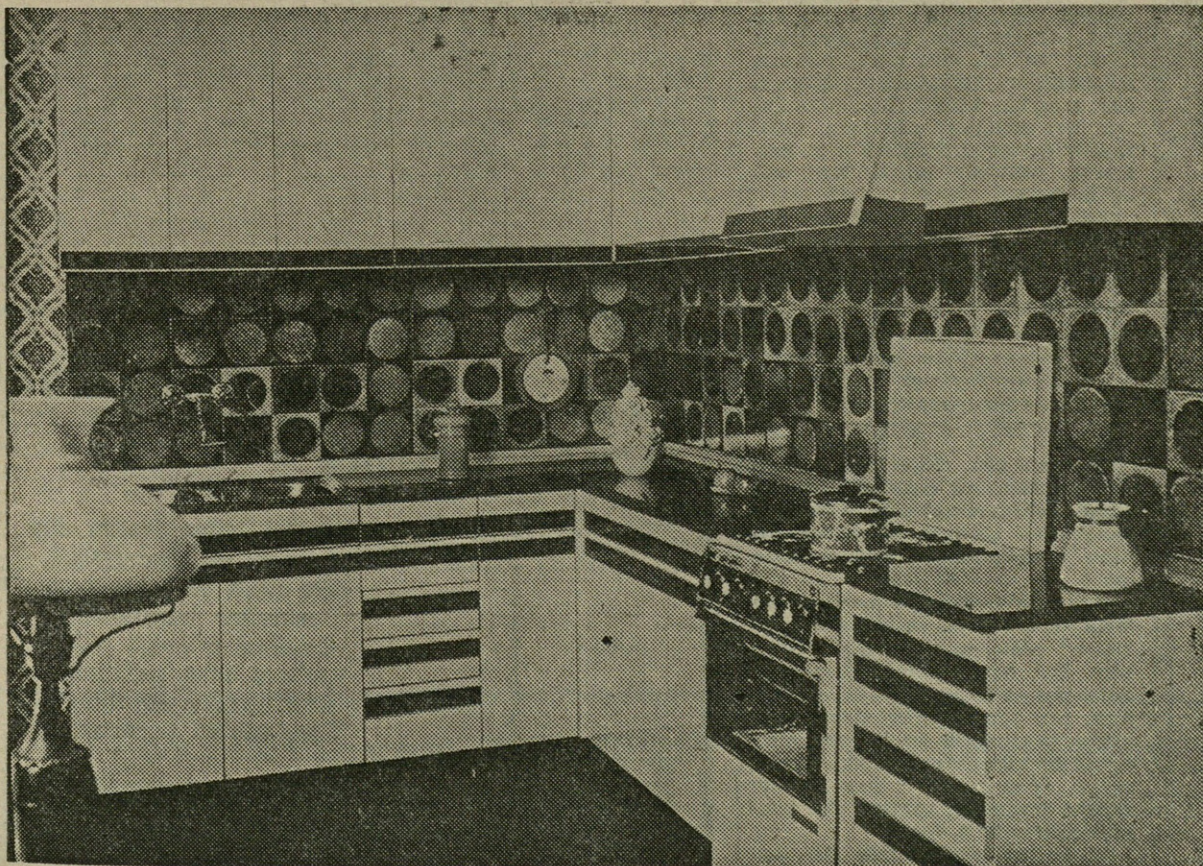
NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

yany

SUKALDEKO MUEBLEAK

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

FELIX ETXABE, S. L.

Urrutizkiña: 891754

ZALDIBIA (Guip.)

Euskal Zinemaren Hastapenetan “UNDERGROUND MUGIMENDUA” Lehen Elkarrizketak

«UNDERGROUND» ZINEMA

«Underground» delakoa, zinema (eta antzerki) saio mota bati esaten zaio Ipar Ameriketako. «Lur-azpiko» edo adiarazi nahi du, era horretako saioak etxe bizitzetako sotanoetan sortarazi izan bait dira gehienetan.

Hitzak berak berez esan dezakeenaz gainera, «undergroun» deiturak zinekera berri bat agertarazi nahi du, hau da, ez merkatalgo eta ez industri-zinemarekin zer ikusirik ez duen ikuspegi berri bat.

Industri zinema handi eta indartsu inon bada, Ipar Ameriketako da, noski. Hala ere, indutritzar izugarri horren ondoan beste mugimendua askoz ere apalagotatzen da, arras desberdin eta guztiz independentea, «underground» delakoa alegia.

Filmeak zinezale txiki batek egin ohi ditu, gastu gutti, irudimen asko eta zaletasun ugariz egin ere. Aretok edozein peoratan daude, oso txikiak izan ohi dira, eta ikusleak ere urri.

Zenbaiten ustetan, «underground» izeneko zine mota hau zinegintzaren «demokrazia» edo «sozializazioa» dateke, zinezale askori nork bere zinea egiteko eta agertarazteko aukera eta beta ematen bait dio.

Beste zenbaiten iritziz, ordea, erabat alderantziz litzateke, talde txiki batek ikusleko labur baten zatia egin dezakeen filma «elite» batentzako emaitza bihurtu daiteke eta, azken batean.

Edozein modutan, «underground» delakoa, zinema egiteko eta ikus-

teko modu bat da, modu berri bat, eta hainbaten ustetan hain zuzen, guretzat modu baliagarri bat baldin inoliz egiazko euskal zinema egingo badugu.

EUSKAL «UNDERGROUND»

Guzti honetaz ihardun zuen dozena erdiren bat zinemazalek Eibarren, S.C.R. Arrate elkarteak Euskal Kultur Batzordeak eratu zuen jendaurreko elkarrizketa batetan, euskaraz eta euskal planteamenduetan zineari buruz sekula egin den lehendabizikoa.

Ondorioz, elkarte bereko Zine Club Batzordeak, beste elkarrizketa bat prestatu du datorren ostiralerako, «Euskal Underground» delakoaren posibilitateak aztertu asmoz.

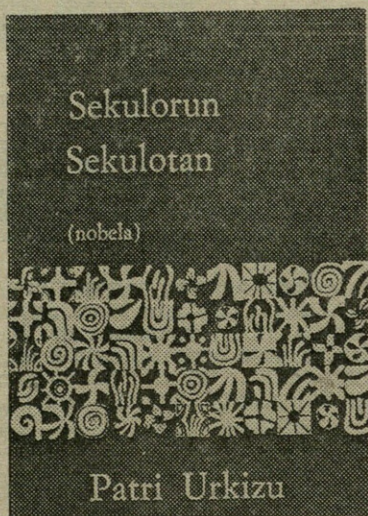
Apirilaren 25ean, beraz, Baste-rrerxea, Viota, Sistiaga eta beste zenbaiten filmeak aurkeztu nahi lirateke, baita, gero egileon mahai inguru bat moldatu ere.

Gure ustetan, Euskal Kultur Batzordeak euskal zinemaren planteamendua egiterakoan «underground» delakoa aipatu zuenean, ez zuen burutan —eta ezta gogotan ere— hiru zinegile hoienez zinegintza, hizkuntza, helburuz, funtzioz eta zinekera erabat bestelakorik baino.

Dena den, gaude ain, eta zinezale eta euskal komunikabideez arduratzen diren guztiak jakinaren gainean daude: hilaren 25ean, gaueko 10etan, Eibarko S.C.R. Arrate elkarteak.

L.A.A.

SEKULORUN SEKULOTAN

Garai onez adiarazitako egitarauari atxikiz, KRISELU argitaratze berriak agertarazia digu bigarren alea. Sekulorun Sekulotan deritza, Patri Urkizu lezoar gazteak idatzia.

Patri Urkizu 1946 urtean jaioa du. Salamancan «romanticas»-etan lizentziatua. Hogeita hiru urtetan «Zomorro eta kaskazuri» deitu ipuin batez azaldu zitzaizun Euskal Literaturaren plaza hestuan. Geroztik, saiakera, poema, antzerki zein ikerkuntza motak landu izan ditu. 1974. urtean AGORA Saiakera Saria irabazi zuen. Euskal idazle gazteen arteko hiruzpaila baliagarrienetako bat du. Sekulorun sekulotan izeneko hau da bere lehen nobela.

● Lehen nobela eta ez nola on- hiko. Arras berezia bereizirik. Bada. Ez koma eta ez punturik jak- beko nobela. Eta puntuazio eta la- tiena litzateke baldin hizkuntza jo- tura, hein batetan behintzat, ne b- siko» samarra balitz. Ez duen- hau, Urkizuren nobelaren ka-

Urkizuk, bakar-hizketa bu- batez nobelagintzaren bid- bat urratu nahi du, bere iza- de bereizari dagokiokoen adiaraz- penik propioenaz baliatuz, eta ira- kurlearengan sortaraz dezakeen (sortaraziko duen) amilaz alde- aurretik jabetuz.

Sekulorun Sekulotan esperientzia bat da, egilearen (ez honako egile honena) bakarrik literatura esperien- tia bat baino ez. Eta «hori baino ez» esaten dugun bezalaxe, «hori guzti hori» ere esan genezakeen, bere baldintza eta meritu guztiak barru.

● Hitzaurrean irakurtzen ahal dugunez, bestalde, Urkizuren nobela hau «ez da modernoa bere le- roen zabaleroan puntu eta koma gehiago edo gutiago duelako, gaur- ko munduaren esijentziak egin da- goelako baizik».

Txillidak hori baino gehiago —edota alderantziz— esana du be- rriki (Majorca-ko erakusketan): «Arteak ez da modernoa, biharko adiarazpenen urratsetan sailatzen den neurrian baino». Eta, hain zu- zen ere, inolatan izatekotan, badi- rudi bigarren zentzutan izan dai- tekeela moderno nobela hau, eta ez bestetan.

Zeren, agerian denez, gaurko ira- kurlearen esijentziak behartzen eta moldatzen den liburu honeta- ko pasarterik bakarra Ramon Sai- zarbitoriaren hitzaurre luzea da, eta hitzaurre beraren egitura for- mala dateke, hain zuzen, nobela estilo honen funtzioa eta komuni- kabidea duda-mudatan jartzen duen arrazoirik behinena.

● Dena den, Sekulorun Sekulo- tan gainbegiratu batetan dirudien baino nobela esankorrago da fun- tsean, eta hainbat errealtate iz- kutu azaleratzeko teknika aparta du.

Irakurritz irakurri, edozein bat ideia deslotu eta euskal munduko «flash» edota sekuentzia labur be- zain bizi bere barne osotasunean antzeman ahal izango du irakur- lea, eta agian (sujerentzia gisa), azken kapitulutik hasiz gero uler- terrazago dakiok hainbati Urki- zuren «diskursoa», azken aldean ritmoa bizkortuz, argituz eta kon- kretoagotuz bait doa.

Ritmo hori sumatzea da eta —az- ken batean—, nobela honen inter- pretazioaren giltza.

L.A.A.

Euskaldunen erdarazko literaturaz

Martxoaren 15eko Anaitasuna aldizkarian beste idazlanen artean, Xa- bier Kintanak Martin Ugalderen «Tres Relatos Vascos» liburuari egiten dion kritika dator. Bertan euskaldun idazleen erdarazko literaturaren ar- zoa ukitzen da. Begiarmenek ere arazo bera ukitu zuen «Sei idazle pla- zara» liburuan Luis Mitxelena-ri eskeinitako zatian. Eman diot erantzuna Begiarmeni Zeruko Argia honen aurreko ale batzuetan, eta orain Kinta- nari eman nahi nioke erantzun ilabur bat hemen.

Honela dio Kintanak bere kritikan: «Beti uste ukan dut, euskal gai- buruzko erdal lanak, propaganda eta dibulgaziorako direnean, komeni- gari eta defendagarri direla... Besterik da, aldiz, dibulgazio eta propaga- naz gainera, erdaraz literatura egiten hasten zaigunean (Martin Ugaldez ari da); are gehiago, erdarazko literatura horrekin-gaia hemengoa dela eta-euskal literatura egiten duela dioskunean».

«Nolabait, Unamuno eta Barojaren garaian arazo hau erabat garbi ze- goen ala ez eztabaida ditek. Baina Jose de Artetxe eta Pelay Orozkoren denboran problema hori erabakitzen emana izan da, eta, horretaz, ez da- kusagu zergatik, inolako buldarik onartzen ez badugu, beroiengan bekuta larritzat hartzen duguna, Martin de Ugalderen kasuan, geroagokoa izan arren, barkagarri izan behar denik».

Erantzun diezaiozun lehenik parte honi. Arazo hori erabakitzen emana izan dela horrek harriturik uzten nau, izan ere Kintanak aipatzen duen garai hortan ere izan bait zuen erantzunik beste erara pentsatzen genuen- non partetik, eta oraingo garai hauetan ere izan dute eta badute eran- tzunik; asko bait gara arazo hori bese era batera ikusten dugunok.

Bai Barojaren garai haietan eta bai gure garai hauetan, atseginak zaizkigu, onak direnean, geure herriaz erdaraz idatzitako literatur-liburuak; eta barne-eraginkor gertatzen zaizkigu. Honekin ez dut inoren jokabiderik babestu edo justifikatu nahi, errealtatean gertatzen zaiguna ikusi baizik. Gure herrian lagun askori gertatu zaio, orain gurekin bizi eta lanean ari den lagun askori erdaraz idazten trebatu direla eta ez euskeraz. Eta gai- nera, hauen lanak baliozkoak gertatzen zaizkigu euskal herri honetan erdara ikasi beharra gertatu zaigunoi, geuk eskatu gabe. Ez dut honekin esan nahi errealtate eta egoera hontan geratu behar dugunik. Beste errealtate hobe baten bila gabiltza denok ere, baina errealtate batetik besterako bidea luzea da, eta pixkanaka egiten joango garena, jokabide estu eta itxirik gabe, gauden egoerako gauza onak gustatuz eta onartuz, hala nola gure herriaz erdaraz idatzitako literatur-kreazio onak.

Gai hontaz gehiago pentsatu nahi duzenok, irakur ezazue Martin Ugalde berak «Tres Relatos Vascos» liburuari egiten dion hitzaurre edo prologoa, izan ere benetan sakona eta pentsarazlea bait da arazo honen inguruan.

Lehen jasotako hitz hoienez ondoan beste honako hau idazten ditu Kintanak, idazlan horren azken aldera: «Ipuin horietako bat, 'Los Gitanos' hategia, Bilboko Premios Guria delakoetara presentatu zen, hots, euskal lanik presentatzerik ez zegoen euskal herriko sariketa batera. Hor, has- teko, konkurrentzia desleial gisako bat nabari daiteke. Ez begiku, beraz, egilea harri geldi, holako iturburuz besteok erdal konduen txapelketan zeritaturiko lanei 'relatos vascos' esateaz konforme ez bagaude».

Umekeria handiak irakurtzen ohituak gaude eta horregatik ez naiz gehiegi harriturik honenik. Baina zein sartzen da konkurrentzia desleial gi- sako batean, berak ohi duen hizkuntzan idatzitako lanen sariketa batera bere lanak bidaliaz? Zein erru du Martin Ugaldek Premios Guria erda- razko lanentzat bakarrik dela ta? Bera ote da ba antolatzailea? Eta zerta- ra dator ume-erreakzio hori: «ez begiku, beraz, egilea...». Azter ditz- gun, arren, arazoak bere mugen barruan, eta ez gaitzeen demagogia merketan eror.

Azkenik, beste hontara amaitzen du bere kritika Kintanak: «Baina obrattoaren hitzaurrea irakurri bezain agudo, Ugalde bera tituluaren jus- tifikazioa ematen sailatzen zaigula dakusakegu. Latinezko atsotitzetan oso trebe ez garen arren, 'recusatio non petita, accusatio manifesta' delak^o bat bururatu zaigh berehala: 'eskatu gabeko defentsa, akusazio ageria' izaten dela, hategia. Ez da hor zer esanik. Bere buruaren edo eta obren euskalduntasuna defendatu behar duenak, burruka alde aurretik galduta duela begien bistako kontua da».

Lehentxoago esan dudanez, oso gestelakoa da nere iritzia hitzaurre hontaz. Ez justifikazio eta ez demontzerik. Martin Ugaldek errelexio sa- kon bat egiten du euskal herriko gizonen erdarazko literaturaren arazo honetaz, batez ere bere esperientzia kontuan izanik. Luze joko liguke hitzaurre hau hemen osorik jasotzeko, zeurok erabaki ezazue nolakoa den; bainan dena dela, salgai duzue liburu euskal herriko liburu-dende- tan, eta merezi duela uste dut erostea.

Bestaldek, eta nere erantzun hau amaitzeko, honako hau esango nuke Kintanaren azken hitzei buruz: ez dut uste burruka-gaia denik ar- zo, hau talde batek besteak menderatzeko, denon artean argitzen aha- legintzeko arazo ireki bat baizik. Eta, jakina, nik hemen eta aurreko Zeruko Argiaren aleetan emandako iritziekin ez dela arazo hau konpontzen. Oraindik ere puntu ugari du aztertzeke, eta hori da hain zuzen denon artean, egin behar duguna.

INAKI ZUBIZARRETA.

EUSKALTZAINDIAREN BATZARREA

Joan den martxoak 26an Euskal- tzaindiak bere hileroko batzarre arrunta egin zuen Gipuzkoako Di- putazioaren jauregian.

Har-emanetako zenbait arazoz gainera (adibidez, ikastaro batzuen babesa, batzarkide batek batzar- kanpoko gauzez egindako galderak, etxeko liburategira etorritako libu- ruen kontu ematea, etab.), hunako gai interesgarri hau tratatu ziren:

Barcelonan ospatu nahi den ka- talan kulturaren 6 Batzarrerako el- kargoaren atxikimendua agertzea.

Nafarroako eskola bildu batzue- tan euskerak duen tratatu ikustean, kezka bat azaldu zen. Bereziki, er- lijioa euskeraz irakasteko trabak jartzen direlako, bilinguismoari to- kirik uzten ez zaiolako, etab. Hori guzti hori larriagoa gertatzen da, Nafarroak dituen foru eskubideak jakinik.

Euskaltzain oso den Mitxelena

jaunak, Herri Izendegiko batzorde buru bezala, goizeko bilkuraren kontu eman zuen. Goizeko bilkura hunetan Herri Izendegirako kriterio eta jokabide orokor batzuk, oina- rriko zenbait puntutan, aztertu eta onartu ziren, eta era berean Izen- degiko lehen zerrenda. Zerrenda hunek alderdi hau hartzen ditu: Gorbeia alde, Araban; Durango al- dea, Bizkaian; Oinati eta Leintz al- dea, Gipuzkoan; Sakana eta Erro- Aezkoak, Nafarroan.

A. Zatarain euskaltzain laguntzai- leak txosten bat irakurri zuen Eus- kaltzaindia izenari buruz.

Mikel Zarate euskaltzain lagun- tzaileak beste txosten bat irakurri zuen Asturias aldeko «xiriga» hiz- ketan diren euskeratik hitzei bu- ruz.

(Euskaltzaindiaren Prentsa Bulegoko Agiria)

Kontu emen! Euki gogoan!

Adiskide ta etxejoaunok!

Zuen enmasteentzako esku-erakutsirik onnea. Zuen sukalderako apaingarri

Eltze azkarra. Asadora-Freidora RADAR. Erre ta prejitzeko aukerakoa SUPERCACEROLA A PRESION «RADAR»

Juegos Espátulas y juego Cubierto «RADAR»

LANTEGIA-INDUSTRIAS RADAR ESKORIATZA (Gipuzkoa)

Transportes

azkar s. a.

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Car- tagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coru- ña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN

Urrutizkiñak: 552650-552654

Apartado 1381

Ez Merkenak Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gafiara esne putzuak, Olek guziak berekin dituz Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

IPAR EUSKAL HERRIKO BERRIAK

DONIBANE LOHITZUNE — ZIBURUKO ARRANTZALEAK KEXU DIRA

Martxoaren 8an: goizean goiz, 6etan, itsas-gizonak, arrantzaleak eta antxo-arrapatzaileak haserre direnez, Donibano Lohizunako trenbidea trahatzen dute C.R.S.-ak (manifestazioetako bereziki preparatutako guardiak) eta «Escadron de Gardes Mobiles»-ak (guardiak baita ere) laster datoz.

Zergatik dira keru gure itsas-gizonen hau? Aurten antxo lehengo urtean baino merkeago saltzen dutelarik haserre jarri behar izan dira baldin goikoek laguntza emango badiete.

Azkenik, elkarri muturra jo zuten guardiak eta gizonak. 13 dira zauritutakoak: C. R. S.-koak 8, besteak 4 eta, mementu hartan, pasatzen zen haur bat ere bai.

12.koean, itsas-gizonak altxatutako oztupoak kentzen dituzte, zeren, agindu baitzaie eskatutako laguntza.

Jean Monfray, Pyrénées Atlantiques-ko prefekta edo gobernadoreak euskal itsas-ondoko alkateekin bildurik (eta hauk itsas-gizonen alde ziren) laguntza emateko prest zegoela esan zuen, hots, jona zen urtean hainbat diru aurten ere ordainduko zaiela itsas-gizonen antxoagatik.

Egun hartan manifestatutako itsas-gizonen usinetako eda lantegietako langileen laguntza ere izan zuten.

BAIONATIK: O.R.T.F.en EUSKAL SAIOAK

Lehen ere, behin eta berriz, aipatu dugu nola Baionako O.R.T.F.-en (Frantziako Irrati eta Telebista Bulegoa) zenbait euskal saio antolatzen den. Orain horietaz zerbait esatekorik badugu.

Urrengo telebistako hiru euskal saioak (12,10 an eta bigarren katean) HAUZ IZANGO DIRAR:

1.—Martxoaren 19an: «ODOL BERRIA» taldeak, egungo moldeak eta kitarraz eta txirulaz lagundurik, zenbait abesti emango digu. Talde hau Zuberoko sei lagunek osatzen dute.

2.—Maiatzaren 3an: Euskal Herri guztian, aspaldidanik, hain ezagutua eta goratua den Aita Pierre Lafitte Kalonjearen anitz gauza eder entzun-ikus ahal izango da. Aita Lafitteren bizitza, lanak eta abar azalduko zaizkigu hitzez eta imajinez.

3.—Maiatzaren 17an: Egungo iparraldeko (eta Euskal Herriko) antzerkilari trebe den Daniel Landartekin programa bat, guztiz interesgarria, emango da. Hain zuzen ere, Daniel Landarten «Xuri Gorriak eta» antzerkia erakutsiko zaigu.

Irratian ere, eta igandero, euskal saio bat antolatzen da. Hil honen 6arte (igandez) goizeko 9 1/2 etatik 10arte, eta frekuentzia moduladan, ematen zen saio hori. Joan zen 6az gero, ordea, 12,5 etik 12,45 ra saio bera ematen da. Bainan, eta hegoaldekoaldunentzako da batipat ohar hau, euskal saio horiek frekuentzia moduladan ez dira emango, bestela zaizkiz. Halere, O.R.T.F.-ko bertako euskal langileek esan digutenez, berriz ere, agian, saio horiek laster frekuentzia moduladan emateko bidea izango da. Bitartean, heuren dolua hegoaldekoaldun guztiei agertu nahi lieteke hemen-dixekan.

«ENTZUN — IKUS EUSKAL HERRIA»

Jende anitz da Manex Pagolak antolaturiko entzun — ikusgarri hau ikusten dabilena. Badira, ordea, (eta normala da) han entzun eta ikusitako guztia erekin akort ez direnak.

Dena dela, gure ustez gauza hau oso garrantzizkoa da eta horrelako beste gehiago, nola hemen hala han ere, egitea komeni litzateke. Manex Pagolak berak ere horixe aitortu digu: «Nik gaur egin dudana entzunikusgarri hau bide berri bat urratzeko asmotan egina dut. Hobeagoak egin litezke, noski! bainan egitea da kontu (eta nik nahi dudana ere). Aurrera bada bide hortatik (eta ez da hain garestia gauza hau egitea), zenbat eta jende gehiago hainbat eta hobe!».

«ACADEMIE DES GASCONS» — KASKOITZAINDIA

Hilaren 20an, eta Baionako Euskal Erakustokian, Kaskoitzaindiak bere biltzarra izanen du.

Bai! Askorentzat, hegoaldean, berri hau oso berezia gertatuko da zeren, noiz entzun dute Kaskoinek ere beren zaindia badutela? Halere, tamalez baino, inork ez beza pentsa Kaskoitzaindia, izenez aparte, pisu handiko jakintsuen-batzarre bat dela.

Hain zuzen ere zenbait zifra aipa besterik ez da Kaskoitzaindiaren nortasunaz jabetzeko. Lehenik 130 bat lagunek osatzen dute. Hauetarik, gutienez, % ko 80 lagun 60 urtetarik pasatua dira. Bigarrenik, non bildurik ez dute (ala ba ote dute nahiz eta guk hala uste ez izan?). Hemen Baionako Euskal Erakustokian biltzen dira. Nola daiteke hori? Batzuek diote lekuri ez omen dutela, bestebatzuek diote (eta guk ere hala diogu) arrazoin berezi batengatik Euskal Erakustokian biltzen direla. Zein da bada arrazoin hori? Baiona euskaldunei baino kaskoindarre bidezkoago zaiela, eta hori nolabait praktikoki adierazi nahirik Kaskoitzaindia Baionan bilduko omen litzateke (hots, Euskal Erakustokian). Hala ote da hori dena? Zuk zer diozu irakurle? Eta beste arrazoin bat ere emango dugu Kaskoitzaindiaren pisua neurtzeko: idatz-lanik ez dute argitaratzen.

Orduan, batek baino gehiagok haxe galdetuko digu: eta zer eginkizun du kaskoitzaindia delako horrek?

Hilaren 20an biltzean bi gauza egingo dute: bata, margolari bati omenaldi bat eskaini, eta biga, batzar hartar bildurikoen hitzaldiak. Dena oso ederki dago, bainan beste gauza gehiagorik ez izatea eta hori baino lan gehiagorik ez egitea gaitz deritzagu.

Azkenik, bada beste esatekorik. Ozitandarrek beren etxekotzat konsideratzen dituzte kaskoindarrak. Kaskoitzaindiak, ordea, ez du ontzat ematen zeren, funtsean, (eta hemen dago, batez ere, katuaren laugarren hanka, gure ustez behintzat) Frantziako eskubi indarrari lotua baitago Kaskoitzaindia delako hori. Noski!, libro dira horrela jokatzeko bainan ongi ez dutela jokatzeko ere behar da aitortu!

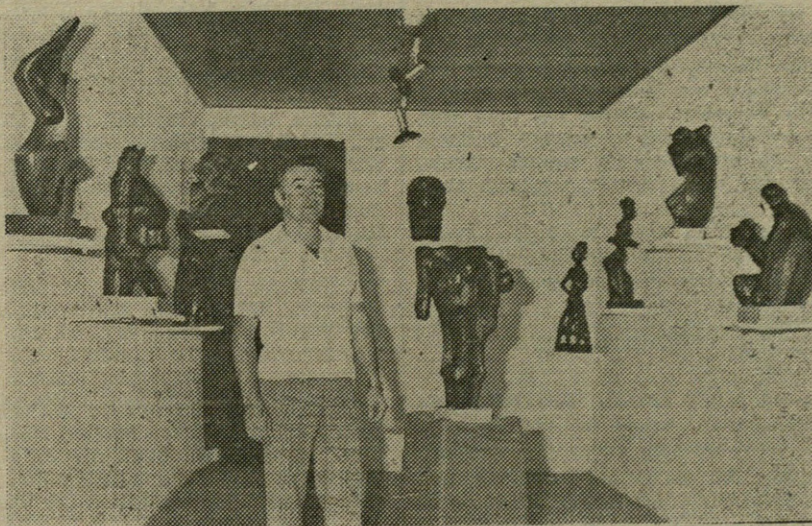
URZOLA

TOMAS MURUA ESKULTOREAREKIN

1975eko urtearen hasieran, Donostian beste erakustoki (edo galeri) bat iriki zen. Erakustoki berriaren izena «Echeberria» da eta Alfonso VIII kaleko 4garren zenbakian dago.

Orain, martxoaren 20an eta lehenengo aldiz (izan ere eskulturregileak margogileak baino gutiago dira eta, aldi berean, Donostiako erakustokietan, San Telmon salbu, eskultur-lanak gutiago erakusteko ohitura da) Echeberria erakustokiak eskultur-lan sail bat erakutsiko du. Eskultur-lan hauk Tomas Muruarenak dira.

Muruaren eskulturgintzaz zenbait berri jakin nahirik, berarekin elkarriketa bat ukan dugu. Lehen ere, inoiz, beste elkarriketaren berri eman izan dugu. Hain xuxen ere, joan zen urtean Donostiako Galeria Studion Zumaiako eskulturgile handia zen Beobideri.

—Noiz eta non jaio zinen?

—Zarautzen jaioa nauzu 1928an. Orain arte, ia beti, guztiz bertan bizi izan naiz. Bost bat urte bakarrik da Donostiara bizi izatera etorri nintzela.

—Eskulturak egiten noiz hasi zinen?

—13 edo 14 urtekin Zarauzko «Artes y Ofizios» ikastolara joan nintzen. Ikastolaan maixu onak genituen. Marratzen, buztinean lana egiten eta tailutzen erakutsi zidaten. Soldaduskara joan bitartean eskolan ikasten jardun nintzen. Soldaduska pasa eta gero, bizimoduari heldu beharra zegoen eta ene artegintza laburtua geratu zen. Halere, ene arterako grina eta gogoia neregana oso ongi gordetzen nituen.

Eguneko lan aldia bukatu ondoren, etxean marrazkiak eta eskulturak egiten saiatzen nintzen. Eskulturak egurrean egiten nituen, zeren egurrean berri ongi nekien. Geroztik gehiago eskulturara jo nuen. Hemen aurkitu nuen ene barneko arte egarria esetzeko behar nuen edaria. Eta gaurdeino eskultura egiten jarraitzen dut.

Azkeneko urte hauetan agerkaldi batzuk antolatu dizkidate. Horri esker ene arte lanarentzat bide berriak topatu ditut.

—Zer eskultura molde egiten duzu?

—Ene eskulturak neurri tipikoak dira, gehienbat behintzat. Gaia, berriz, euskal girokoa. Forma aldeetik erdiz figuratiboak erdiz astratoak dira.

Herriari begira ene lanak egiten ditut. Herrian inspirazioa jaso eta neregana ausnartzen dut. Eskultura bat bukatzean, berriz, herriari birreskrentzen diot agerkaldien bitartez.

Beste anitz bide izan behar genuke: izparringiak, liburuak, irratia eta telebista. Gaurkoak, hauek gure lana batzutan erraxten dute. Behar hainbat ez ordea. Zeren, artistak, eskultura edo artegintza eginaz, gero nola gordeko du beretzako bakarrik? Parregarri dirudi. Eta egia esan, gure zenbait lan egoera horretan dago.

—Agertu diguzun puntua arras interesgarria da. Hutsune handia bait dago gure euskal kulturaren zabalketan eta lan hau arreta handienez aurrera eraman beharrezkoa dela uste dut.

Badakigu, inoiz, atzerrira joan izan zarela zeure arte lanak erakustera. Nora eta noiz, esango aal diguzu?

—Aurten ia urte bete, maiatzean, Yugoslabiako errepublika batetara joan nintzen. Errepublikaren izena Slovenia da.

Egurrean lana egiten den nazio-arteko kolonia batetara deitu ninduten. Ene lana han gelditu zen.

Urte berean, abuztuan, Baionako Zabal erskustokian agerkaldi bat egin nuen. Neretzako bakarrik hamabost aldiko bat prestatu zuten. Esperiantzia honek, hurbiletik Ipar Euskal Herriko giroa eta zenbait eskultore ezagutza eraman nau. Alkarrekin abiadan jarri gintuzten harremanak gehiagotzen ari dira, eta hau oso atxiki zait. Hangoek eta hemengoek, nola maila batetan hala bestetan, elkarrekin lana egin dezagula denei opa diet!

—Eta oraingo agerkaldi hontara zenbat eskultura eramango duzu?

—Hogei t'hamarren bat eskultura izango dira.

—Zure eskulturak tipiak izan ohi direla lehenxeago aitortu diguzu. Ze neurri dute guti gorabehera?

—60zm.koak dira ene eskultura anitz.

—Echeberria erakustokian jarri-

takoak ere tamainu berekoak ahal dira?

—Gehienak 60zm.koak izanik, oraingoan tipiakoak ere badituzte, 20 zm.koak bederatzi.

Ia ene eskultur-lan guztia egurrean delarik, ez da errega hala nahi bada ere eta nik, batzutan, biziki maite dut, egur handian lana egitea. Gure artean egur handi eza gauza nabaria da eta, halere, nohizbehinka, baserri edo ola zaharretan jaso ohi dugu egurrezko zenbait habe.

—Eta habe horietariko batean egindako lanik aipatuko ahal diguzu?

—Itziarko Saralegi jatetxe edo errestaurantan lau metro bat luze den ene eskultura bat ikus daiteke. Eskultura hura Itziarko baserri bateko habe zahar batez egin nuen. Eskulturren forma astratoa da nahiz eta jende askok esan, ederki esan ere, uztarria dirudiela. Baina, eskulturak uztarria badirudi ere uztarri batek ezin hainbat buru lotzen ditu: Euskal Herriko Zazpi buruak, besteak beste!

—Egun zenbait euskal eskultore gure Herriko bizimodu eta pentsamoldea eskulturren bitartez egertzen saiatzen da. Zuk ere jokabide bera duzu. Honela zergatik jokatzeko duzu?

—Eskultura egitean zerbait adierazi nahi dut. Nik adierazi nahi dudana geure Herriaren izateak jasotzen dut. Halere esateko era, hots, eskulturren forma ahalik eta gehienbat pertsonala izate saiatzen naiz. Batzutan, ene eskulturak errealistak dira, esan nahiaz formaz baino gehiago. Bestetutan, linea gutikin egiten ditut ene lanak eta beren esan nahia, lehen begirada batetan, ez da ikusten. Adibidez, bigarren jokabide hau, lehen, aldiz, jarraitu dut aipatu dizudan 20 zm.ko eskultur-lan tipi horietan.

—oOo—

Amaitzeko, zorianak opa dizugu. Aurrera jo gaurarte bezala eta agerkaldi hau fruitu ugarikoa izan dadila. Beste bat arte.

URZOLA

JOSE ZINKUNEGIBEN

OPTIKA DONOSTIA

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

ESTABLECIMIENTOS FERRETERIA

ayestaran

DONOSTIA

BURNI - SALGAIK

Urbietan, 25

ELECTRODOMESTICOS

ETXERAKO ELEKTRO-TRESNAK

Urbietan, 27 - Isabel II, 2

RAILITE

LEGEZKO

ZABALTXAILLEA

Aldaconeia, 4

Urrutizkiñak:

426527 ta 426576

NEKAZARITZA AN ETA EMEN

Jose Alkiza

BERRIAK

ZERGATIK EZ EMEN?

Besteren bizkar eskarmentatzen oso zail omen da; baiña obe gunqueela, nork uka?

Iparrameriketan esneari prezio jakina ezarria diote. Ori lehendik zeto-rrer legea da. Orain ordea, beste puntutxo bat ezarri diote: esne sortzeko beharrezko den beste gauzaren bat gartutzean den bakoitzean, esne bera ere garestitu. Ori da lege berria. Beraz emendik aurrera, pentsua edo ongarriak garestitzen direnean, esneak ere, beste gabe, bere gorakadaxoa egingo du. Esnearekin bezelaxe gertatuko nekazarien beste jeneroekin ere.

Gure artean beste oinbeste egin behar litzatekeela esango banu, ez nintzake ni bakarrik orren aldeko, ez lehenengoa ere. Erremolatxaren prezioa delata, orixe bera iritxi nahian dabilta Espainian. Zenbat eta nola izan daitekeen istudio bat egiña dago. Izan ere segurantzia ori ematen ez duten bitartean, nork erosiko ditu makinak, eta prestamenetan gastuak egingo, datorren urtean erremolatxak bera emango duela jakinik ere, urrengoan ezer utziko ote duen ez dakiela?

Gaurko munduan aurrerapenak sartzen ari ez dena, berehalaxe atzera gelditzen da; alere, nork egin baserrian obrak eta aurrerapenak sartu, beste gauzen prezioak gora doazenean, esne eta aragiarena lehengoan geratzen badira?

ONGARRIAK

Joan den urte ortara arte, ateratzen zen baiño ongarri gehiago sartzen zen Espainian. Igaz lehenengo aldiz, alderantzira gertatu da: 680.000 tonelada abono bialdu dira kanpora, eta 275.000 tonelada ekarri atzerititik.

Arritzekoa da. Izan ere, ain xuxen igaz ibili da sekula baiño eskasago abonoa, eta erosi nahita ere, salgai billatu eziñik nakazaria. Orain, urtea bukatu ondoren, jakin dugu, bertan sobre izan balitz bezala, kanpora iñioiz baiño gehiago eraman dela.

Aurten ere, ofizialki esana dago, bertarako behar den baiño gehiago sortzen bada, kanpora eramatea libre utziko dutela...

Bestalde, igaz bezala, Europan Espainian baiño garestiago salduko omen dira abonoak. Aurten ere igazkoa gertatuko ote zaigu? Susmo txarra artzen diot.

AMERIKANOEN JOKOA

Soja merkatu egin da. Artoa eta garagarra ere bai. Pentsua merkatu denik, asko behintzat, ez nuke esango; baiña nabarmen ugalduta dela bai. Pentsu basea deitzen diogun ori, negu guztian eskas ibili da. Baserritarrak egin dituzte amaika alferrikako joan etorri Tolosako estaziora. Martxora ezker baten denentzat lain eta zenbaitek aurreko illetako kupoak eta guzti eraman ditu.

Zer gertatu da neguaren bukaeran pentsu gaiak ugaltzeko eta merkatzeko?

Amerikanoen jokoa izan da ori. Alerik gehiena beren esku daukaten ezker, negu guztian prezioei goian eutsi diote eta orduko prezioan aldi baterako tratatzen eginen zaiatu dira. Ola neguan eta garesti saldu dute jenerorik gehiena; orain, bezeroak ar dezaketen guztia saldua daukatenean, prezioak merkatu eta erostun berri billa dabilta.

Espainiara, ainbeste arto amerikano sartu omen da, bertakoa ere merkatu egin du; edota ganbaran jasoa zeukatenek, saldu gabe geldituko zaien bildurrez, merkatu atera dute. Orain nbadago nari ainbat, salgai, batetik eta eta bestetik. Orrek garagarri ere erasan dio eta garagarra ere zerbait merkatu egin da, ugariago azaldu behintzat merkatu.

Baserritarrak, alere, pentsua asko merkatuko zaionik ez dezake espero; pentsu etxeak, batipat Ameriketatik ekartzen dutenak, lehengo prezioak pagatzen ari baitira alea, kontratatuak ala egiñak zeuzkatelako.

Ibili ibili egin eta azkenean amerikanoak gure bizkarretik irabazten. Zenbatentzat egin behar ote dugu!!!

Baserritarren batzarrak

Martxoaren azken aldera edo apirillaren aurrenean izan ohi dira, baserritarrak beren salerosketak egiteko dauzkaten kooperatibetako batzarrik gehienak. Gurelesak, Amabirjiña martxoko, illaren 25a, egun jakintzat artua dauka urteroko. Arrasateko Lanak aurreko igandean egin zuen. Murginduetan, berriz, apirillaren 7an izan zen.

Billera auetan azaltzen den giroa ez da txarra izaten, zentralentzat edo kooperatibentzat ez ezik, baserritarrentzat berentzat ere, joan den urtea nolakoa izan den antzemateko.

LANA

Lanako berri ez nezake gehiegi eman; ez bait nintzen billeran izan. Bizi ere urrutitxo bizi gerra Arrasatek eta ahoz aho dabilen kontua, berriz, urrutira ezker ez da ain segurua izaten.

Lanak esnea, eta egurra batipat, saltzen dizkie baserritarrei, pentsua serbitu, eta besteak beste, ganaduen eta pertsonen segurua dauzka. Obe gunque beste aldetan oinbestetara iritsiko baiña.

Esnearekin irabazi aundirik ez duela atera esanda, ez da iñor arrituko. Beste zentraletara esnea eramaten duen baserritarra arritzen duena da, nolaz jartzen dituen Lanak oinbesteko primak esne asko ateratzegatik.

Nere belarrietara gaizki iritsi ez bada behintzat, 12 peza terdiko ortaz gaiñera, grasaren prima ordaintzen zaio duenari, beste zentraletan bezalaxe. Ortaz gaiñera, beste iñun egiten ez dutena, egunean 100 litrotik gora ateratzen dituenari, litroko 0,50 agindua zaio; 150tik gora iristen denari 0,75 eta 200 litrotan pasatzen denari peza 1. Igaz areta aundiagoak ziren, noski, prima auek. Bolara batean, makiña bat itz atera erazi zuten Tolosako ferian.

Egin dezakeela, Lanako berri pixka bat jakin ezker, ez da zailla jaten. Batetik eguneroko esnea kallean saltzeko ez baitauka guber- nuak ezarritako prezio jakinik, beste zentral aundi oiek bezala. Bestetik, sozio bakoitzak egunean litro gutxi ateratzen baitizkio, eskuetako behatzekin konta aala omen dira, prima oiek jasotzeko lain esne ateratzen dutenak.

Bidezko delata, ni orren alde mintzatu izan naizenean, badira gogor kontra egin didatenak. Dena dela, bixtan da Lanak orrekin iritxi nahi duena: esnea ugalduta eta esnetara jarria dagoen baserritar- rari aurrera bultzatzea. Premia dagoen seiñalea.

Egura da Lanak esnea baiño askoz gehiago maneiatzen duena. Le- niz aranean, izan ere, erruz da ba- soa edo piñudia eta soziorik ge- hienek egurretan askoz interes ge- hiago daukate beste ezertan baiño. Urteak izan ditu bere gorabeherak baiña azkenean erretornuak parti- tzeke ere iritxi da. Ez da nunnahi izaten gaurko egunean!

GURELESA

Billera orduan asi, presaka an- txean eramán eta azkar bukatu zen. Jendea poliki, iñork uste baiño gehiago azkenetako. Aurretik ez zen alako girorik nabari, ez bait genuen notizia, aundirik espero.

Gurelesak aurreko urtetan inber- sioak egin ditu latzak bertako ma- kineria berritzeko, Gasteiz eta Le-

Ez goaz ain gaizki ere

ridako zentraletan esku artzeko eta abar. Inbersioak egiteko dirua behar da nork berea eta besteare- na. Gurelesa, ahal zen guztia be- retik egiten zaiatu da; eta jakina, ikullua berritzen ditua gastatzen denean, urtearen azkenean gutxi azaltzen da kutxuan. Orain, ordea, gastu oiek ia dena ordaindu dira. Ikullua eroso eta ondo jarritako pe- narik ez du izaten baserritarrak gastuak kitzatu ondoren. Ezta Gu- relesak ere. Emendik aurrera bota beharrak askoz gutxiago; eta Gas- teizen eta Leridan ereindako azia- ren frutua agertzen asi da. Urte- rik txarrenak paseak direla dirudi.

Igaz ere badute trato berria egi- ña. Nafarroako Aurrezki Kutxak gazta fabrika berria egin du Erron- karin. Aurtengo neguan asi da la- nean ardi esnea bilduz. Gurelesari % 15 partea eman dio.

Bestalde lehendik zuen Nafarroa- ko Aurrezki Kutxak Gurelesan Gi- puzkukoak ainbat parte izateko gogoia. Gipuzkoako sozioen paga- mentuak, diru aurreratzeak, eta abar, emengo aurrezki kutxaren bi- tarteaz egiten diren bezala, Nafa- rroako bazkideen diru erabiltzeak, ango Aurrezki Kutxaren bitarteaz egiten baitira. Gurelesak ere, emen- goak lehendik daukan ainbat parte eman dio Nafarroakoari.

Ortaz gaiñera zentraletan ondasu- nak izan duten "revalorizazioa" ai- patu zen. Gauzek lehen baiño on- dotxo gehiago balio dute. Bost ur- tetatik bost urtetara egin ohi da, gauzei balorea altxa zaien aifnean, baserritarrei bere kartillan diru gehiago jartzea. Aurten 1975garre- nean egingo da ori ere.

Bestalde diru aldetik interesak eta erretornuak poztan du baserri- tarra. Igazkoak kobratu berriak di- ra. Alere, aurtengoak urtearen ba- rruan kobratzeko modua izango da behintzat.

Azkenean aitona bati galdetu nion: Ta zer martxa iruditu zaizu ba? —"Ez goaz ain gaizki ere" erantzun zidan. Orrekin dena esa- na dago.

MURGINDUETA

Ganadutegia da, esnebehiak eta txahalak daude. Arraza onek be- hia ekarri edo bertan sortu eta emengo baserritarrei saltzeko as- motan erosi zen. Lehenengo urte- tan Dinamarkatik behiak ekarri eta emendik saltzen zituzten. Gero, or- dea, oso garesti jotzen zuen Euro- petik behiak edo bigantxak eka- rtzeak, eta utzi egin behar izan zio- ten langite orri. Arrezkero gana- dutegi bat bihurtu da. Esnea eta

aragia sortu eta saldu, edozein ba- serritan bezalaxe.

Azken urteotan zorrak egin ditu. Igaz ere bai, eta ganadu guztiak saltzea erabaki dute.

Zergatik galdu den? Errapemiña delata behi mordoia kendu behar izan dute. Udazkenean euria zela- ko eta soro zelaiak blai, ezin ga- nadurik larrera sartu, ezin makinaz ganadujatenik bildu. Gero negua luez... eta kanpoan erositik eman behar. Arrazoi oiek eta gehiago azaldu ziren.

Nere iritziz galtzea ez da arri- tzeke. Irabaziak ateratzea edo ki- toan geratzea izango zen arritzeko, gaur aragiak eta esneak dauzkan prezioekin.

Baserritarrak besteren diru gutxi erabiltzen du, eta norberenari ez zaio interesik ordaintzen. An bai, eta interesetan ere mordoia joaten da. Baserritarrak bere lana, orduko oinbeste, iristen bada artzen du. An langilleak irabazi edo galdu, pagatu egin behar dira. Or dago koxka.

Emen litro esnea 15 peza gu- xtienez kostatzen zela esaten nuen. An ere or nunbait kostako da, no- la zorrak azaldu ez amabiterdian salduta?

Ganaduak denak saltzea erabaki dute. "Orra beste elburu bat iritxi eziñik geratu" esaten zidan batek penaz. "Emendik ganaduak erama- nez, etxean arritza ohea, behi obeak jarri nahi gennituen. Ez dugu izan ori egiterik".

ZERUKO ARGIA SALTZEN DA:

ELGOIBAR
M. Gorostiza

EIBAR
Angera
Markina
Iriondo
Eguren
Gisasola
Barela
Alday
Aranburu
Estanko, 11
Isasi
Simon
Amana
Uraui
Urizar
Siglo XX

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrutizkifia: 417751 - Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

Otsein

PENSATU ETA EKIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak

Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak

Lehor tresnak - Estufak

AITA AGIRRETXEREN "ZUBIGINTZA"

Plazara atera bera aut, aita Agirretxe. Ez duk lan ari errega, ez bait aiz: konbentuko bakardade gozoan, bizia daraman prailletxo. Zertxobait agirian agertu bear diot, alegia, euskaldun idazleak elkartzeko daraman "Zubigintza" ba dituela langille geiago.

Aurretik ordea beste zerbaite esan nai diat: «Emen ez zegok zer egi-rik «etsipenez, lur jota, bide bazterrean aurrera joan ezifian, arkitzen diran kristau guzien izenean, milla esker. Illetak, negarrak eta eriotza erlijioari buruz, oin egiten oiengandik, On Kosmeren letaniekin esango diat: Dimbi-damba domine. Arren, aparta gaitzatzu, Jauna. Geroari begira diat: Eliz barnean poza eta itxaropena damaizkiguten gizonak dizkiagu gure Eliz bideak eta ire lanak kristau talde kiskorrek emen eta bearrezko. Ire jokabideak eta ire lanak kristau talde kiskorrek emen eta an sortzeko, gustiz dituk txalogarri. On egin zidatek Martxoako ogeita sei garren alean, irakurri aal izan nituen ire itzak: «Nik nere kasua adierazten badizut, parkatu. Baiña nere aspaldiko Meza berri ura ezkeror oraintxe daukat pozik, federik eta itxaropen geien. Eta baita ere-urteak gañean izan arrensekulan baiño lan geiago; baita ere apaizgoan eta profetazgoan ilusiorik eta ametsik geien ere».

Ez aiz, i ordea, illargian bizi den astronauta oietako bat. Euskal Erri-arentzat, euskal kulturen izkuntzan eta oiturretan oinarritutu eta sustraitu- tuko Eliza nai duk. Errega duk serora-erlijiosa eta prailleak egurtu eta makiltzea euskaldun ez direlako izan. Mar-marra eta salaketak guztiz errexak dituk; ekintzak ematen zigutek lana. Ik bide «positibo» oni eldu diok. Serora eta praille eta beren etxeak euskalduntzeko lan geienak iri zor zaizkik. Asmo orretarako, Loiolan erlijiosa eta erlijiosak egiten ditu- zen Baltzarre Nagusiak fruitu ederrak garaiz ekarriko dizkiate eta Eliza eta Euskal Erriaki eskertu bearko diate.

Geiegizko lerdre jarria darabilkiala irekin? Zer arrai! Beti elkar jotzen bear ote diagu euskaldunok bada? Ez natorkik ipur-zuriketean. Ez eta i goratzeko asmoz. Orain arteko au, itz aurea bezela izan duk. Luzetxo, ala zaperoa.

Euskera maite degunok elkarrengandik urruti eta aparte gabiltz. «BI ERTZETAN» bizi gara. Amaika istillu zozo eta gaizto baditugu aspaldi on- tan elkarrekin. Bakoitzak bereari eutsi, besteena gustiz amorragarri, gu- zien parragarri agirian zer nai elkarri esanaz... Amaika txotxolokeria eta inuzentekeriz betetako irakurgaiak irakurri bearrean arkitzen gera aspalditxo onetan.

Sar zaitez bada «BI ERTZ» auen erdian. Bien artean larrutuko zaituzte. Kopeta bear zen, bai, tarte orretan sartzeko. «Ona emen gizona». «BI ERTZ» elkartzeko «ZUBIA» egiten, lanari ekin zion euskaldun gizona Aita Agirretxe izan dugu.

Ken ortik, gurutzera ori, deadar egin zioten Kristori, ona emen gizona, Pilatisen aotik Juduek entzundakoan. Kristok baiño suerte gutiago duk ik, Agirretxe. Iri ez daite esan ken ortik. Okerrago egin daite: Iri eta parra. Ez denek noski, bai askik ordea. Ire «Zubigintza» ameslari baten asmo zorotzat artu diate. Zobigille» izen goitiz aipatu izan aute.

Ik ordea aurrera diarduk. Ezin duk siñetu euskaldun guziek buru gogor eta egoskorrek geranik. Siñesten duk badirela bi «ERTZETAN» elkarri min eman gabe, elkar jo gabe, elkar izketa batean, «Maai inguruan», exeri ditezkeen ale batzuk. Siñesten duk badirela, bai, Ertz batean eta bai bestean, euskal arazo batzuetan beintzat, bateratu ditezkeenak eta iritziak iritzi, elkar biziki maite izango direnak. Euskaldun gizonetan ba- duk oraindik sinismen. Barrua lasatzen didak.

Ire «Zubigintzarako», Agirretxe, sortu zaizkik laguntzaille batzuk. Zer pentsa izugarria eman zidak Zeruko Argian, Martxoaren azken alean, Laspiurrez zioenak: «Ertzetan diratekeen alderdi biok elkarizketara bildu nahi ez badute, ez dago horiekin ezer egiterik. Baina ANAITASUNA, Z. ARGIA, GOIZ ARGIA, AGUR, HERRIA, «ERRIBIDE» eta Kardaberaz tal- deak... eta abar guzti hauen artean... ez ote dugu harreman eta kon- ponbide batetan jar dakigukeen gizonik? HORRETARAKO GERTASUNIK EZ BADUGU, EGIA ESAN, EZ DUGU EUSKALDUNOK EZER ONIK MERE- ZI». (Azken maiuskulak nik jarriak dituzu).

Itsu-itsuak, setatsuak, biotz berokoak, elkar izketarako gai ez direnak, politikan, erlijionean, gizarte arazoetan, nun nai dakuskigu. Orrelakoak euskal baratzetan arkitzeaz, ezin ba arritu.

Bestea litzateke izugarria: Ertz-ertzetan bizi diranen artean, taldetxo bat ez arkitzea elkarrekin mintzatu eta konponbide bat ez egiteko. Ori gertatzen bazaigu, neureak, egiten ditut Laspiurren itzak: «EZ DUGU EUSKALDUNOK EZER ONIK MEREZI».

Ire «Zubigintza» etorri nai dik, Agirretxe, A. Apat-Etxebarnek ere Z. Argian dioenean: «Idazle multzo baten bilkura bat egin daitekeela badirudi, setatsu ez direnen artean behinik behin».

Bla... bla... bla utsean guzia geldituko ote? Euskal Aldizkari guztiek giro gozo bat jar dezakete Elkartari ori lortzeko. Aldizkari guzien artean idazle bakar batzuk izango dira Elkartari ori nai dutenak. Ez aiz i gidari makala eginkizun onetan, Agirretxe. Bear dugu zerbaite egin Laspiurren itzak egia gerta ez ditezten: «HORRETARAKO GERTUTASUNIK EZ BADU- GU, EZ DUGU EUSKALDUNOK EZER ONIK MEREZI».

AROSTEGITAR JOK.

AIETEKO "GURUTZIAGA"

Elizberritze baten bila

Aiete aldera hurbildu ginen Aste Santuz. Zerbait berria eta lagungarria eskaini nahi zigun Donostia inguruko kristauoi. Gure bizitzak aztertzen lagunduko ziguten elizkizu- nak eta batzarreak antolatu zituen.

Azpitarte, Olano, Zabaleta, Kortadi eta Erauskin apaizak agurtzeko aukera izan ge- nuen. Matxain bertsolariaren eta moja baten iritziak ere entzun genituen mezaren ba- rruan.

Juan Azpitarte, erretorearekin geratu naiz hizketan.

—Noiz hasi zineten era honetan elizkizunak jendeari eskaintzen? galdetu diot.

—1969garrengo Aste Santuan ha- si ginen. Aieteko kristau elkartea izan zen Aste Santua euskaraz es- kaini zuen lehen eliza Donostia guztian. Oso begi onez ikusia izan zen jokabide hau Aieten eta Do- nostiako jende askoren artean. Ge- roztik urtero bildu da kristau mul- tzoa Aieteko elizkizunetan. Ardu- raz antolatzen eta egiten dituzte elizkizunak bertako apaizek. Gogo- tsu parte hartzen du jendeak. La- runbat Santuko elizkizunaren on- doren otordutxo bat egin ohi dugu urtero elizkizunetara biltzen den jendearekin.

—Harrizko eliza hau berritzeak izan ahal du kristaugintzan eragi- nik?

—1973garrenean berritu zen eliza hau. Baserri kutsua eman nahi izan genion. Hementxe gordetzen dira Antxietaren eskolako Aieteko Gu- rutzea eta Berastegitiki ekarritako Andra Mari. Urte honetan kristau bizitza berri baten bila abiatzen gara. GURUTZIAGA deituraz ba- taiatu genuen ekintza berri hau Santo Kristoren omenez. Gizar- tean sartutako eta txertatutako kristau elkartea sortzea zen de- non helburua. Apaiz, moja eta se- kular batzuk dira arduradun. Pa- rrokiko eta Oblatetako geletan egi- ten ditugu batzarreak.

—Zer urrats egin dituzue?

—Eliz-zerbitzu hauek euskaraz ematea lehenengoa. Euskaraz min- tzatzen da parroki honetako jen- derik gehiena. Badu Donostiako jendeak ere uskarazko elizkizun eta batzarreen beharra. Jende asko etortzen da Aste Santuz eta igan- deroko hamabietako mezataria Do- nostiatik. Oso aintzakotzat hartu beharra zen euskara. Beste bide- rik ez da geuron buruei eta He- rriari uko egin nahi ez badiogu. Bide horretatik abiatu ginen eta bide horri jarraituko gataizkio gero eta sendaogo. Bigarrengo urratsa taldean egin ohi dugun azterketa da. Gero eta beharrez- koagoa zaigu taldean biltzea eta taldean geure iritziak eta jokabi- deak aztertea. Batera argitu be- har ditugu geure arazoak eta kez- kak. Batera hartu behar ditugu geure ekintzarako erabakiak. Beren biltzitzako gorabeherak eta jokabi- deak euskaraz aztertu eta sakon- du nahi dutenentzat biltoki izan nahi luke Gurutzia.

Aieteko «Gurutziaga», bide berri bila

—Ezer berririk egin duzue aur- tengo Aste Santuan?

—Urrats berri bat eman dugula- koan gara. Aste Santuz Aieteko elizkizunetara heldu direnei azter- ketarako aukera bat eman nahi izan diegu. Azterketa horretara zu- zendua izan da elizkizun bakoitza- ren lehen zatia. Berrito gauean bil- tzen ginen denon artean aztergaiak sakontzera. Elizkizunera baino jen- de gutxiago biltzen zen batzarre- hauetan. Halere 50rren bat bildu ohi ginen. Sei sekular, lau moja eta bost apaiz elkarrekin bizitu ga- ra Aste Santuz. Otoiizean, ara- zoak aztertuz eta batzarreak ger- tutuz igaro ditugu egunak.

—Zer ondorio atera dituzue?

—Larunbat Santuko mezatan eman genuen ondorio hauen berri. Kristau komunitateari buruz egin genuen geure azterketa lana. Hauek dituzu, Ostegun Santuz, azaldu zi- ren punturik nagusienak:

a) Kristau elkartea osatzen duen bakoitzak Elizan zer leku duen ez da garbi ikusten. Bakoi- tzaren tokia eta eginkizuna argitu beharrean gaude.

b) Eliza erakunde eta zerna ira- bazteko ziurtasun bezala hartu du- gulako dugu argi eza hau batipat.

d) Kristoren eta kristautasuna- ren nortasuna eta mamia bilatze- ra zuzendu behar ditugu geure pausoak.

Ostiral Santuz: Kristau elkar- teak gizartearen zer egiteko duen gal- detzen genuen. Honela bil daiteke erantzuna:

a) Erakutsi diguten erlijioak ez gaitu gizarterako osatu.

b) Gizarteko erakunde menpe- ratzaileetan, kontsumoko gizartearen eta materialismoan leporaino sar- tuta gaudelako ez gara konpromi- so bat hartzeko gai.

d) Pertsona bezala eta ez eliz- tar bezala sartu behar du bakoi- tzak gizarteko arazoak zuzentzera. Jokabide hori argitzeko eta indar- tzeko da sinesmena.

Gai hoiak hausnartu ondoren erabaki hauetara heldu ginen: Do- nostiako kristau euskaldun talde bakoitzak urtean zehar eta aldi be- reziatan gai hoiak eta antzekoak aztertuko ditu bizi den lekuan. Be- rriro bilera bat egingo da Aieten hartu ziren erabakiak aztertzeko eta jendeari agertzeko. Pentekoste bezperan berriro biltzekotan geratu ginen Aste Santuz elkarrekin ibili ginenok.

IRAOLA

O y a l s . a .

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak
Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 14304

DONOSTIA

YOGUR

GURELESA

GOGOZKOENA

pasai donibane

HITZALDI INTERESGARRIA

Azkeneko bolara honetan, kultural ekintza aldetik behintzat, gure herria traketz xamar ibili bada ere, oraingotik marka guztiak hautsiko dituztela deritzagu. Izan ere, hil honen 19rako antolatutako duten hitzaldia, ez da alajaina nolanahikoa!

Guk berri interesgarri hau berandu xamar jakin dugu eta horregatik, ITXAS-MENDI elkarte antolatuzaileari, hauxe erregutuko genioke: Aurrez adierazteko. Hona hemen hitzaldi honen egitaraua edo programa:

LEHEN ZATIA

Zati honetan, Jose Luis Ansorenak, Errenteriako ANDRA MARI abesbatzaren zuzendaria danak hitzegingo digu, "Txistuaren aurrebidea" gaia hartuz.

Jose Luis Ansorenak, ez du presentazio beharrik. Izan ere, nork ez du ezagutu edo entzun behintzat, Isidro Ansorena txistulari famatua? Ba, honen semea dugu Jose Luis Jauna. Beste aldetik Errenteriako MUSIKASTE sortu eta bultzatu duena dugu.

BIGARREN ZATIA

Zati honetan berriz, Xabier Hernandez Arsuaga, donostiar txistulari prestuak, hitzegingo digu, "Txistuaren posibilitate berriak" gaia hartuz. Jaun honek, 20 laguneko txistu talde bat, zuzentzen du eta talde hau ber-bera etorriko zaigu herrira. "Txistu talde Experimental" izenarekin ezagutzen dugu. Talde honetan hain zuzen, gure herriko adiskide Pedro Mari Seinek parte hartzen du. Honako abesti hauek joko dute:

—NERE BASETKEA, Isidro Ansorenarena.

—GOIZUETA, XabierH. Arsuagarena.

—HIRU ABESTIAK, J. A. Domostia Aita.

Hemen duzu bada irakurle, berebiziko hitzaldi interesgarria.

Noiz: hil honen 19an.

Non: Herriko zineman.

Ordua: Arratsaldeko 7etan.

ITXAS-MENDI IKASTOLAKD BATZARRA

Datorren larunbatean, Apirilak 26, arratsaldeko seiretan (6etan), urteroko batzarra ospatuko dute Itxas-mendi eta Ikastolako gurasoek.

Bilera hau, Itxas-mendiko biltokian izango da. Honako puntu hauek ikutuko dira:

a) 1974 garrengo urteko berri eman.

b) Egungo lekuen egoera azaldu.

d) Dirutzaren kontua eman.

e) Datorren urterako dauden asmoak agertu.

ASTORIAN

Aurreko asteetan, herriko abeslari talde bat, jo eta ke aritu zaigu saioetan, Margari Etxarriren zuzendaritzapean. Talde hau, hamar-hamaika urteko mutikoekin osatua dugu. Datorren igandean, Donostiako Astoria zineman aurkeztuko dira beste talde batzuen artean. Ea bada, txapela ekartzen duzuen herrirako!

IAIOTZA

Ikastolako andereño Lurdes Sistiagak, mutiko sendo bat izan du. Ander izenez bataiatu dute.

Har bezate Lurdes eta Rafa Otero guraso zoriotsuek gure zorioren boroena.

INALURRETAK

baztan

"Kandelerero bero negue heldu da gero". Esaera xahar horrek hala dio eta ez du gezurrik erraten. Otsaileko egun haietan eguraldi aski ederrak egin zituen eta bai ondoko egunetan ere, eguzkiak go-

xoki berotzen zuela, arbolak loretan udaberriaren sasoina iduri. Gero erran xahar horren arrazoinak agertu dira eta bai erdi erditik asmatu ere. Martxo gehiena negu bizian pasa dugu Apirileko hila-beteen elurakin sartu garelarik. Elurra, kazkabarra, euria eta hotza garai bertze erran harek adieratzen duen arabera, baztandar euskararen erranik:

"Apirile biribile zerrie urdandien goseak hile" naiz ta norbaitek berehala erantzuna eman dion: "Ez eztago hile puztena badabile".

Beti ere erran xahar hoiak badute beren funtsa eta alderdia, noizbaiteko gertakizunak adierazten dutelarik.

Apirilean sartu orduko aurtengo udaberriko feriak ospatu dira Elizondon. Feria hauek Bazko ondoko lehenbiziko ortziralean izaten dira eta hala aurtengoak Apirilaren 4ean egin dira. Denbora batzuz Apirileko feriek arrakasta handia izaten zuten baina oraiko hauek lehenagoko oroitzapen bat bertzerik ez dira. Halere izenak irauten bait du beti izaten da ferriaren esinalea. Aurtun, aintzineko urte hoietan baino jende gehiago etorri da ferietara. Eguraldi txarrak hortan lagundu du, lanerako girok ez delarik feria eta merkatuetara jende gehiago biltzen bait da. Holakoetan baztandar nekazaria ez da geldituko Elizondoko ferietara etorri gabe eta merkatuko azienda ikusi bidenabar lagunen artean otordu goxo bat ere eginen dutela.

Aurtun merkatuko plazan azienta ona erakutsi dute eta tratularrak bazuten zer eskeini. Salerosketa batzuk egin omen dira baina guti, baztandar nekazariak bere kontuak atera behar baititu, negu luzatze hunek makur haundiak ekarri baititu, sabalak hustuak, bazkarik ez eta gastu haundietan sartuak pentsu eta alfalfak erositaz beren aziendak mantentzeko.

	pezta bakarrak
Aintzinerako behiak beren aratxeakin	47.500-62.000
Aintzinerako behi ernariak	45.000-58.000
Mige ernariak	40.000-50.000
Esne-behiak 20-30 litro esne ematen dutenak	46.000-57.000
Esne-behiak 20 litroz azpiz ematen dutenak	35.000-45.000
Behorak beren pottoko sortu berriekin	36.000-48.000
Behor ernariak	30.000-44.000
Aragitako zaldiak	18.000-28.000
Astoak	5.000- 9.500

—oOo—

Merkatuko plaza ondoan azkenengo urte hauetan bezala makinari berrien erakusketa. Han bazen aukera, belar ebakitzeko tresnak, lur iraultzekoak, behi deiztekoak eta abar. Maximen inguruan behatzale franko baina eztakigu erostun aunitzik bai ote zen.

Arratsaldean Antxitoneko trinketeen pilota partidak baztandarraren artean.

Lehenik paletaz: Ameztoy-M. Lazaro, 50; Leiza-Burgete, 41.

Esku-huska: Maisterrena-Etxandi, 45; Danboriena-Etxebeste, 35.

Partida gustagarriak eta jendea ere franko poliki.

Apirileko feriak joan dira eta orai denak eguraldi onaren zain.

M. IZETA

herrera

KULTUR ASTEA

PRESTAKETAK

Urtarrilaren haseran bildu ziren lehenengo aldir, orain ospatzera goazen kultur astea bizi, prestatu eta antolatutako lagunok. Denera zuzpi komisio edo talde sortu ziren, batzuk ondo besteak hobeto baina denak ahalegindu dira eta lan: poiki asko egin dutela esan behar, bai gogotik egin ere.

Aurreko batean esaten genizue-nez aste hau (edo kultur ziklo hau, ez bait da aste betekoa) Herrerako Herri-Ametsa ikastola, Seilekoak, Mendizaleak eta Itzala elkarteak baturik atera dute aurrera. Elkar-

tasunari esker posible izan da beraz, baina garrantzi handiena izan dezakeena zera da, gazteak eta hain gazteak ez direnak (50 bat guztitara) elkarlanean jo-ta-ke, buru-belarri eginkizun horretan murgildurik ikustea.

LAGUNTZAK ETA BESTE

Bildurrak bildur, baimenak garaiz eta denboraz lortu dira, ez da gutxi. Beste tokitan ez dute horrenbesteko zoririk izan. Izan ere, kontrolak non-nahi dira eta kultur bidetan ere bai noski.

Egun dirutan neurtzen dira gauza guztiak eta kultura bera ere berdin. Bestalde arlo horretan lan egiten duenari ordaindu egin behar zaio biziko bada eta beste ogibideetan irabazten den haina irabazteko aukera izan behar du eginkizun horretan diharduen langileak ere.

Diru laguntza eskatu dute, horregatik, eratzaleek dendetan eta komertzioetan, ez dugu uste ordea, laguntza ukatuko dietenik. Lehenago ere beste ate batzuetan ate joka aritu direla badakigu, jakin ere, baina... "...desilusio usai bat ernten omen..." (Gandiagaren poemak dioen bezala).

EGITARAUA

(Astearen aurretik)

APIRILAREN 8an.

Gaia: Euskal Herrian, Historia aurreko gizona.

Hizlaria: Francisco Fernández García.

Gaztelaniaz.

APIRILAREN 15ean

Gaia: Gipuzkoako Foruak.

Hizlaria: Joakin Salcedo Izu.

Gaztelaniaz.

APIRILAREN 18an

Gaia: Lehen karlistada.

Hizlaria: Federico Zabala.

Gaztelaniaz.

(Aste barruan).

APIRILAREN 21ean

Gaia: Aranzadi elkartearen kon-daira eta ekintzak.

Hizlaria: Fermin Leizaola Calvo.

Gaztelaniaz.

APIRILAREN 22an

Gaia: Gipuzkoako ekonomi egi-tura.

Hizlaria: Ramón Gorostidi.

Euskaraz.

APIRILAREN 23an

Gaia: Ikastolen kondaira.

Mahain Ingurua. Koordinatzaile: Eduardo Cuesta.

Gaztelaniaz.

APIRILAREN 24ean

Gaia: Euskal Kanta Herrikoia Historian zehar.

Hizlaria: Xabier Lete.

Euskaraz.

APIRILAREN 25ean

Gaia: Herrerak dituen arazoak.

Mahain ingurua. Koordinatzailea: Ramón Jauregui.

Gaztelaniaz.

APIRILAREN 26an.

Haurraren eguna.

APIRILAREN 27an.

Euskal Jaia.

Azkeneko bi egun hauen xehetasun gehiago hurrengo batean eman-go dizuegu.

Mintzaldi guztiak parrokoiko aretoan eta arratseko 8etan izango dira.

ESKE BAT

Euskaldunoi bereiziki zuzendua. Euskaldun gutti omen garaia Herrian esan ahi dugu beti eta baiez-tapen horri eutsiaz ez dugu inoiz, edo guttitan behar bada, euskaldungoari begira ekintzarik prestatu. Ia zulo horretatik behin beti-koz ateratzen garen eta bagarela demostratzen ere zenbeiti. Ez zaitzela falta beraz, euskarazko mintzaldietara behinik behin Hurrengoan kontuan har gaitzaten nahi badugu behintzat.

Besta Ziburun

Ikastolaren Alde, Apirilaren 20an

GOIZEAN: BERTSOLARIAK

ARRATSALDEAN: KANTARIAK ETA DANTZARIAK

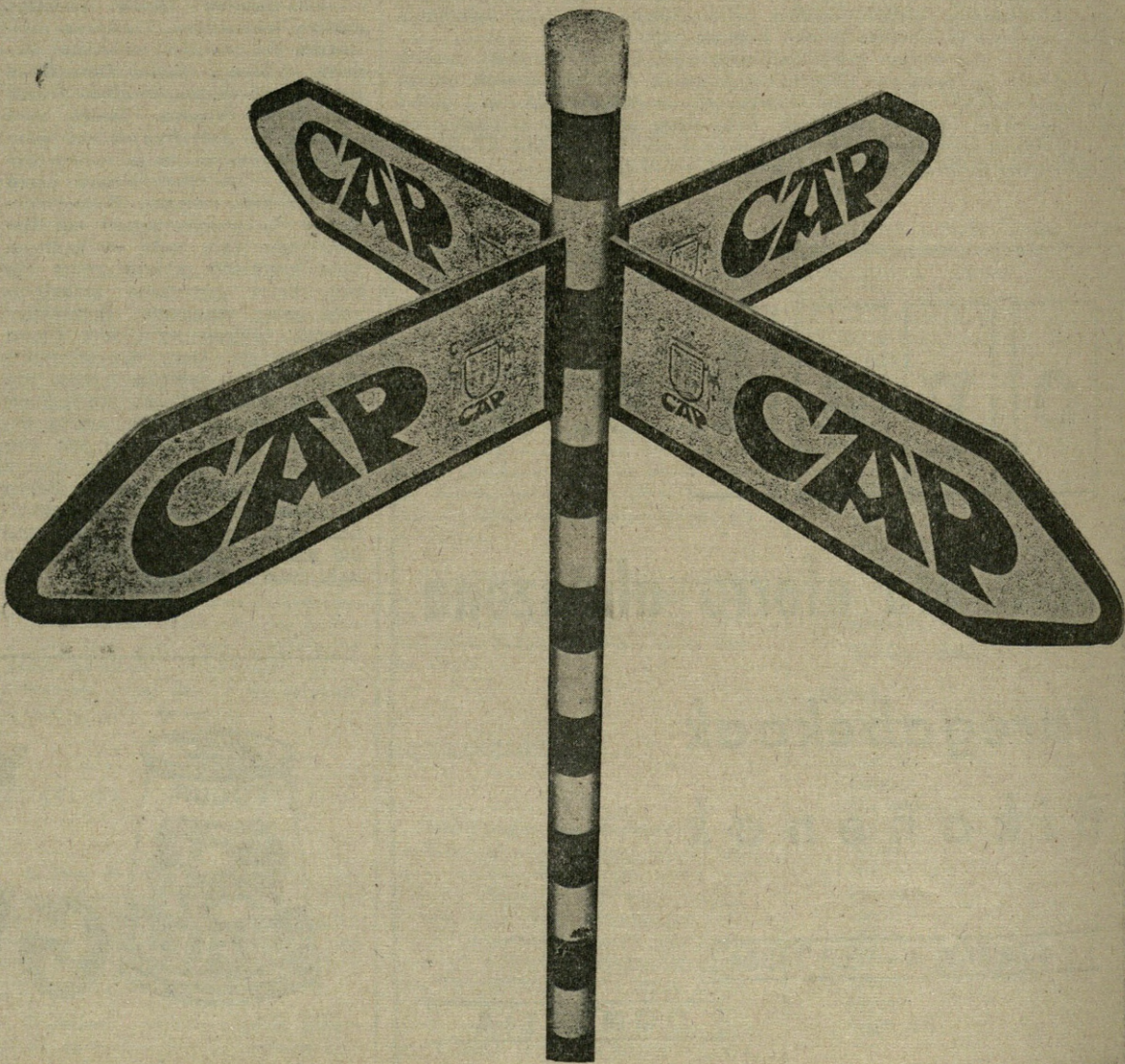
**Gipuzkoan,
nor gu
baño
gertuago?**
91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzakazu. Auxa da gure egitekorik nagusiena, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazoirik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun. Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan,

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

lazkao

IKASTOLA

Datorren ikastaroaz (1975-76) ere pentsatzen hasi beharrean gara. Guraso asko da dagoeneko, bere haurtxoa ikastolan sartzeko eskabidea eginez datorrena. Jakin bezate guztiek, eskabidea egiteko opea, apirilaren azkenean amaitzen dela. Beraz, badakizue gurasoek: zuen haurtxoa ikastolara sartzeko eskabidea ez utzi azken momenturako.

Eskabidea egiteko, txartel bana bete behar dituzue. Eskatu paper-txoa andereñoren bati. Eta xuxen bete ondoren, entregatu Lazkao Aurreki Kutxaren batetan.

HITZALDIAK

Bi hitzaldi mota dira antolatutarik: biak Bailara Txiki mailan.

a) Bata, Ikastolako haurren guztiak buruz. Bati baino gehiagori, bitxi samar irudituko zaio hitzaldi mota: gurasoen heziketa halajaina! Baina, ez da hor ezere ere harritzekorik. Ez ahal da, bada, gauza jakina, heziketak azkeni gabea behar duela izan? Hori dela eta, Bailara Txiki (Beasain, Lazkao, Idiazabal, Segura, Zegama eta Ataun) zenbait hitzaldi antolatutarik dira jadanik. Hona noa: apirilaren 8an, Seguran; 11an, Ataunen; 15ean, Idiazabalen; 18an, Beasainen; 22an, Lazkaon (Bordaxurin); 25ean, Zegaman. Hizlariak, Luis M. Satrustegi eta Iñaki Usabiaga izango dira.

b) Beste hitzaldi mota, "Goiherri bailara indusirigintza bidean" delako liburuari buruz preparatu da. Dagoeneko, ematen hasia behar zuen izan. Baina, filminagintza atzeratu egin delarik, geroxeago eman beharko hitzaldiak. Emaileak, hauek izango dira: Iñaki Larrañaga eta Gorostidi batetik, eta bailara bertako beste zenbait jende bestetik.

FESTAK

Herriko festak gainean ditugu. Ongi etorriak bitez. Langileari bere atsenaldia zor zaio. Baina, ez iheskeriarako, inguruari begiratu sakonago eta patxadazkoago eman ahal izateko baizik.

Hori dela eta, hona antolatutaren zenbait puntu:

a) Apirilaren 26an, subnormal direlakoan eguna izango da. Jaialdi bat antolatuta dago egun horretarako aipatu horien alde laguntzaren bat biltzeko. Aleria zinegelan egingo da, arratseko II etan.

b) Apirilaren 30 ean, margo eta idaz leihaketa sari banaketa egingo da. Orobat, egun berean, haur-jolasketa programan barruan, neska pilotariak ikusiko ditugu (nork esan du pilota jokoa gizonezkoen bakarrik dagokiela?). Egun berean, futbola ere izango da: ihazo joko trebetasuna zer-nola agertu ahal izateko.

d) Maiatzaren 3an, euskal jaialdia izango dugu.

e) Azkenik, oraino eguna adierazterik ez dugularik ere, antzerki ikuskizuna izanen dugu. M.ª Lurdes Iriondok asmatua, eta berak gertaturiko taldeak antzestua.

Fetxa inguru horretarako entzuten diren beste ekintzabideen kaltetan izango ez direlakoan, festa hoberenatarik hoberenak opa dizkiegu lazkaotar eta inguruko guztiei.

METAL-ITTURRI

durango

HERRIA EZAGUTZEN

Guk horrelakorik egin bagenu, noizbait pentsatzen, dut sarri askotan baina alperrik da, joanek joan, ez zaigu berriz etorriko. Zer bide gelditzen zaigu? Guk nahi genuena eta lortu ezin izan genuena, gaurko haurrek euki dezaten lan egin.

Gaurko haurrei lekukotasuna irakasten zaie, inguruan bizi dituzten kezka eta karamilak ez zaizkie urruneko, horrela biziko diren inguruari erantzuteko prestatuak daude.

Martxoaren 22an, Lauroko ikastolako 40 neska-mutil, Oinarri Heziera Orokorreko 8. mailan daudenak, Durangoaldera etorri ziren J. L. Goikotxea eta Angel Zelaia irakasleekin eskutik.

Durangoaldeko zenbait toki ikus-teko asmoa zuten eta Mañariatik emon zioten hasiera Ebaristo Bustintza "Kirikiño"k, herrian duen oroitarria ikusiz. Durangon, Astarloa anaien sorterrian, Pedro euki zuten gogoan euskal idazle bezala (Pedro Pablo ezagunagoaren, anaia) eta Gerediagari eskatu zioten gutun baten bidez, haren izena eta izana gogoratuko duen zerbait eraikitzea; horrelakoetan udalak euki behar lukete kontu gehiago.

Astolako hauzitegia eta Gerediagako ermita ere ez dira huts egitekoak, eskualdeko Merino Etxe eta Batzar Lekua izendakoak; eskualde izpiritua bertan datza gaur ere Gerediaga Elkartearen bidez.

Gosari batez amaitu zuten San Blas ostalean.

BERTSOLARI ESKOLA

Euskaldunok izan dugun literatura erarik ezagunena eta erabiliena, dudarik gabe, ahozko literatura izan da, gehien bat bertsolarien ahoz egindako literatura.

Otsaaren 16an, Donostian Pedro Ortuzar "Iturri"ri egindako omenalditik honantz orrialde hauetatik bertsolaria pixka bat astinduta izan bada ere, han jaurtitako bertso arin batzuk bide zirela, egia da inork ez diogula ukatzen herrian duten garrantzia.

Horrela ba, garrantzi horretaz jabeturik beste toki askotan martxan ditugun bezala, durangoarrek bertsolari eskola bat sortzea erabaki dute.

Irakaslea, (bertsolaria bera) eta tokiak aurkitu dituzte eta orain ikasleak zain daude danen artean ordu, egun etab erabakitzeko. Ikastaroa alfabetatzeko erabilten duten Jesuiten ikastetxean emongo da, Abadiñoako Areatio bertsolarien eskutik.

Gai horretaz arduratuta dauden eta zer edo zer egin nahi duten guztiek, alfabetatzekoengana, bertsolariarengana edo 812509 telefonora deitzea besterik ez dute (telefonoz Begogaitik galdetu).

ABESBATZA

Hil honen 29an, asteartea, Durangoko Abesbatzak hirugarren aldiz bazkideentzat jaialdi bat eskainiko du. Ohizko abestiez kanpo abesti barri bi eskainiko ditu oraingo hontan; bata, Eusebio Bilbao "Durangoko itxua"rena eta bestea Jesus Egiguren, orfeoiko zuzendaria.

MENDIZALEAK

Hil honen 20rako osterata bat antolatuta dute Tabira Mendi Elkartekoek Aralarako mendi katean zehar. Lizarrustin hasi eta Gipuzkoako Larratx hauzun amaitu, Alleku eta Uarrain gaillurak barna.

KATAZURI

zornotza

BERTSOLARI ESKOLA

Urte hau euskal kultur aste batez hasi zutenek badute oraindik asmorik. Ez ziren orduko ahalegin guztiak alperrik izan, sortu da gure herrian bide berriak urratzen hasteko gogoak; hauen artean, garrantzikoenetariko bat BERTSOLARI ESKOLA bat sortzea izan da.

Zornotzan badugu eskola hontarako maisurik; Hor adibidez Floren Amuriza, Torreburuko bertsolari gaztea, aspaldian hainbat eta hainbat tokitan bere bertsoen bidez euskal gogoak pizten eta indartzen ari dena, eta zelan ez aipatu oraindik Zamorako espetxean aurkitzen den baina urte honen barrera gure artean izateko asmatan dagoen Xabier Amuriza (Florenen anaia).

Orain nork ikasi falta da, eta ez dugu zalantzarik herri hontako gazteen artean egongo dela bertsolari izateko gogoak duenik. Ia gure herriko bertsolari eskola honek Muxikako Enbeitaren Eskolak eman dituen antzeko uzta oparoak ematen dituen.

UMEEN EGUNA

Herri hontako elkarrekin hil honen 20rako umeen egun bat antolatuta dute. Talde lakoitzak bere arloa gertatu du, norrela bada goizean 11tako meza ondoren hasi eta egun guztian zehar hainbat ikuskizun izango da: Kross, txirrindulari, dantza, bertso, abesti, soinu, txistu, etbar.

Jaialdi hau Larrako kalmeldarren etxe inguruan izango da, eta antolatzaileek umeak "Traje Tipico"z apainduta bidaltzea eskatzen dute jai hontara.

Uste izan dugu honezkero itxurak alde batera utziz, benetako euskaldun izaten ahalgintzen ikasi dugula, baina zera... gero folklorismoan erorita bizi garela entzuten dugunean, haserratu egiten gara.

ISABEL

euba

JAIK

Eubako Pasiotarren ikastetxean Apirilaren 27an Kurutzeko Paulo Deunaren egunez, urtero bezala, Euskal jai eder bat ospatuko da. Aita Eleuterio da aurtan ere jaialdi honen ardatz eta buru, hauzotar gehienek laguntzaz.

Urteak zehar izan du egun honek bere eragina, orain bestetoki batzuetan ere jaialdiak ugaltzen ari diren neurrian ez du lehenago beste oihartzun, baina hainbat bertsolari, abeslari eta a.b.ek egin du beren debut delakoa Oruen.

Aurtengo gertatu duten egitarau edo program abatez ere ikastola eta ikastetxeetako haurrei eskainia da, Euskal Herriaren etorkizuna heuren eskuetan dagoela pentsatuz.

Jaialdia egun guztiz lehiaketa gisa moldatuko da: Soinu, txistu flauta, kitarra, abesti, antzerki, bertso eta abar. Aldez aurretik banatu dira lehiaketa hauetarako araudi orriak ikastola eta eskolatan. Izena eman duten taldeak herri hauetakoak dira: Markina, Ondarroa, Bermeo, Bilbo, Zornotza eta Elorriokoak.

Pasiotarrek helburu hau jarri dute egun hontarako: "Gure Herriaren euskal aberastasuna azaldu gura genuke, ikastetxeetako umeen bitartez, oraindik lotan dauden hainbat itzartzeko".

Honez gainera ohar bat egin nahi dute egun hontan Eubara etorriko diren guztiei: Pasiotarrek ez dute nahi egun hau folklokeria hutsa izan dadin eta erregutzen dute ahal denik eta erdera guttuen entzun dadila.

Zorionak antolatzaileei eta la jai hau ondo igarotzen dugun.

AURRERA BEGIRA

Jaiak eta jaialdiak berez alaiak badira ere, triste jarri naiz goiko berria idatzi ondoren, zeren ezin ditut galdera hauek nere burutik aldendu. Nori begira egiten ditugu jaiak? Izena eman duten taldeen artean zergatik ez dago Eubakorik? Zergatik? Ez dakit, ez dakit... ez dakit...

Edo... badakit beharbada, urtean behin jai bat antolatzeak barru zuritze batera eramaten gaituela du da barik, urte guztirako nahiko egin bagenu bezala, eta beti gaude toki berdinean. Urtean jai bat eratzek ez du gure egoera asko aldatuko, urte guztian zehar beste zer edo zer egiten ez badugu. Gure herrian gero eta euskera guttiago entzuten da, euskal kulturaz arduratzen diren gutti daude, ez dugu ikastolarik. Nora goaz?

Ez nuke aputzaille izan nahi baina uste dut aztertzeako ordua dela, gauzak zertarako egiten ditugun eta zer lortu nahi dugun jakiteko.

EUBATAR

ondarru

ARRANTZALEAK ITSASORA

Bajurako arrantzaleak, noski. Bada, arrastre edo alturakoak, jo ta ke, urte guzian itxasoan dabilta. Irten dute, bai, gure arrantzaleak

itsasora. Amaitu dute euron hiru asteko greba. Baina, amua espainian... Bajurako arrantzak ez du txaplatarik behar, konponketa oso bat baizik. Eta orain Madriden hartu diren erabakiak txaplata batzuk baino ez dira.

Bitartean, Ondarruko kaian itzal daude bajurako itsas-ontziak. Hamar urte hauetan, erdikatu egin dira. Hamar urte hauetan ez da egin bajurako itsasontzi berririk. Lehengoak zahartu eta txikiak gelditzen ari dira... Baduzue arrantzaleok zergaitik kezkatu eta urduri egon, bai horixe. Kortzeleko mamuok ere, kai aldera begiratzen dugunean, itzalak jotzen gaitu. Bada, zer dala-ta bere akats eta guzti hain jatorra eta gizakioa den bajurako arrantza hori behera, ari da...? Eta, osterata, alturako arrantzak goruntz egiten du?

HAUR MENDIGOIZALEAK

Txalogarria benetan, K.D. Aurrea elkartearen barnean, mendiko taldeak darioan lana. Talde arduratsu eta langile honi esker, gure herriko haur aldra andi batek mendigailurrek lillura eta edertasuna ezagutu eta txastatzeko aukera du. Illero, irteera bi egiten dituzte. Joan zen igandean, urtero bezala, Ondarrun zehar ibilaldi neurtua egin zuten.

Aurrera, mendizale zaren haur eta zeun arduradunak. Egia esan, eguraldiak ez dize larregirik laguntzen. Hala ere, zer dira zuentzat txingor eta zaparradak? Hemen gaude gu ere, kortzeleko mamuok, ernai eta gogor, elizako gailur hontan, itxas eta lehorreko denborale guztiei arpegia emonaz...

mutriku

45'ko kintoen taldea Mutrikun

GOIZEKO IZARRAKO BAZTORDE BERRIA

Aurreroko argitaraldian adierazten genuen bezala, «Goizeko Izarra»ko urteroko Batzarre Nagusia egin berria dugu. Leengo batzordekoek azaldu zituzten gai guztiak onartu ondoren, lendakari berria aukeratzea izan zen. Bertan bildu ziren guraso eta laguntzaileek Jose Anjel Flores lendakaritzako aukeratu zuten, onen bizkar utzirik batzorde berria osatzea. Geroztik egin dan billeran batzordea zearo berritua izan da.

Ona emen batzorde berria osatzen duten lagunak: Lendakari, Jose Anjel Flores Lekube; Lendakari-ordeko, Benigno Arrizabalaga Azpiazu; Idazkari, Xabier Basterretxea Burgaña; Diruzai, Xabier Egurbide Gereka; Batzarkideak, M.ª Pilar Lekube Burgaña, Begoña Urreizti Esnal, Pedro Martinez Eguña, Juan Jose Azkue Iparragirre eta Juan M.ª Eizagirre Mendizabal.

Batzordeko gazte auen giroa ikusi ondoren, lan asko ta onuragarriak egingo dituztelakoan gaude.

Gure zorionik beroenak guztiei eta jarrai aurrera, batez ere zuen babespean baturik dauden aurtxoak euskaldun giro beroan azi eta ezi ditezten.

IL DIRANAK

Martxoaren 27an, 88 urterekin, Elizakoak eta Aita Santuaren onepena artu ondoren il zan On Karlos Billante Olioto, Izatez Italiarra, 63 urtetan Mutrikun bizi zena. Gi-

ASTE SANTUA

Jesukristoren heriotza, elizkizunak..., atzillotzeak... Nolako koketela dek hori?, esango du norbaitek, noski. Nahi duzue, baina, Ondarrun aste santua eta atxillotzeak ondo buztartuta daude. Duela sei urte, egun hauetan herriko gazte batzuek atzipetu eta espetxeratuak izan ziran. Eta gaur ere espetxean jarraitzen dute. Aurtan ere, beste herriko hiru mutil gaztek bide berdinari jarraitu zaizkio.

Ostiral santua. Autortzak egiteko asmoz hainbat jende urbildu zen eleizara. Bazen han abesti gozo, poz-jario, bihotz-zarrasta, eta barren barreneko bake eta atsedena. Ordu berean, Ondarruko beste toki batean, atxilloturik zeuden gazteek ere euren "autortza" egin behar izan zuten. "Abestu" ere, noski... Hemen, pozaren ordean, nahigabea eta illuna. Euron barrennean, geroaren kezka eta urduritasuna...

"Abesti", "autortza" eta egoera hain desbardin hauek eman digute zer pentsatu kortzeleko mamuoi. Eta zuei ez? Sarri askotan, kortzeleko mamuok galdera hutsetan gelditu ohi gara. Gaur, osterata, badugu zerbait oso ziurra. Gazte hoiek, euren "abesti", eta "autortza" hoiekin bai ospatu zutela jator eta egitan lehenengo Ostiral Santua. Honetan ez dugu zalantzarik. Besteok, osterata, Ostiral Santuan egin zenutenak Jesukristoren nekaldi eta heriotzarekin zer ikusirik duen ala ez... geroak esango du.

KORTZELEKO MAMUAK

zon zintzo eta jatorra benetan. Maitakorra beartsuen artean. Gure errian guztiz maitatua izan zen, maitagarria zelako. (G.B.). Gure samin-agurrik biotzekoenak bere seme-alabei eta senidetar guztiei.

Apirilaren 1ean il zen, Antonia Arakistain Barinaga ere. MADARIA-GA baserriko etxeko andrea, 77 urte zituelarik. Andre zintzo-zintzoa. (G.B.). Ezbear ontan gure samin agurra bidaltzen diegu bere senar, seme-alabei eta senidetar guztiei.

45eko KINTOEN BILLERA

Apirilaren leenengo igandez, 45eko kintoak aundikiro ospatu zuten urteroko billera. Biltokitzat Mutriku aukeratua izanik, eun ta lagunak ziren bertan bildu zirenak, itsaso, leor ta aidean serbizu zutenen artean, asi Ondarrabi, Pasai, Altza, Donostia, Ernani, Urnieta, Orío, Gertaria, Zarautz, Zumaia, Itziar, Deba eta Mutrikoarrak.

Mezarekin jaialdiari asiera eman zioten, Agustindarren elizan. Ondoren, «JAUA» aretoan, bazkal-aurreak zerbait piztugarri artu ondoren, itsas ertzeiko ikuspen eta edertasunak ikusteko aukera bikaina izan zuten.

Ordubi eta erdietan anaikidezko bazkaria, «KAI-CLUB» deritzan jateke bikainean. Umore ona gaifiek zutelarik eta naibeste abestu eta jolastu ondoren, lagun arte giro beroan bukaera eman zioten urteroko kinto jaialdiari.

Urte askotan orrelaxe igarotzeko zoria izan dezazuela opa dizuegu. ANDONEGI-tar Z.

ISA AK LOPEZ-MENDIZABAL

- Euskaldun bakoitza bere buruaren errege izan da.

- Ezjakinek bakarrik baztertzen dute euskara.

1879garrengo Apirilaren 11an jaio zen Gipuzkoako Tolosan. 96 urte bete ditu, beraz, aurten. Edonor ez da iristen urte oietara.

Filosofia y Letras eta Derecho arloetan egin zuen doktoradutza. Euskal Herriko kon-daira eta Gipuzkoako fueroak izan ziren aztergaitzat artu zituen gaiak.

Amairu izkuntzaren jabe dugu, baina bakarra darama biotzean: euskara. Euskara ikas-ten, erakusten, indartzen eta zabaltzen saiatu da bizitza osoan. Asmo orrekin eginak ditu iztegia eta gramatika.

Baina umeengan ikusi du Isaakek euskararen etorkizuna. Ikastolak sortzen eta ume-entzat liburuak egiten saiatu da. Zenbakiztia egin zuen 1913an, Umearen laguna 1920an, Martin Txilibitu 1931ean. 1925garrenean argitara eman zuen XABIERTXO izan da ezagu-nena eta famatuena, agian. Ikastoletan asko erabiltzen da liburua da oraindik ere.

Isaak ez da lurrez eta tokiz erraz alda daitekeen Inadarea. Sortutako eta jaiotako lu-rean bota ditu zainak. «Ni eta nere aurrekoak etxe ontan jaioak dira. Emen daramaz-gigu berreun urte. Inprimategia ere badaramatza beste orrenbeste leku ortan», esan dit.

—oOo—

Tolosako ikastolan kontu kontari

—Oroitzapen asko du adin onta-ko aitona batek. Ango eta emen-gero gertaera, lagun eta kontuen be-rrri emanaz asi zait izketan. Itz-jario aundiko gizona dugu Isaak. Zein dira zure bizitzako oroitzape-nik gozoenak eta garratzenak gal-detu dio tartetxo batean.

—Zer esatea nai duzu? Nere poz bakarra lan egitea izan da. Euskararen eta Euskal Erriaren alde beti lanean jardutea. Orrek bete du nere bizitza. Ezbear aundiak izan dira gure etxean. Lau gerrate ezagutu ditu eta jakina beste ain-beste lapurreta. Ogeita amar ur-tetako atzerria ere ezagutu dut. Baina ori guztia erraz eraman dut. Gorputzez bakarrik egon naiz atze-rrian egon naiz atzerrian, biotzez eta lanez beti Euskal Errian egon naiz. Euskararen eta Euskal Erri-aren alde bear ainbat lan ezin egin

aal izatea izan da nere pena ba-karra.

—Fueroei buruz egin zenuen dok-toradutzako azterketa. Zer iritzi duzu lege oietaz?

—Oso buruz eta zentzuz eginda-ko legeak dituzu. Alako askatasu-nik, demokraziarik eta nortasun-ik zuen beste erririk ez zen munduan garai artan. Euskaldun bakoitza zen bere buruaren jabe, euskaldun bakoitza zen errege. Batzarreetan artzen zituzten denei buruzko era-bakiak. Guztien artean jartzen zi-tuzten legeak. Erri baten buruzpi-dea eta nortasuna garbi adieraz-ten dituzten legeak dituzu.

—Euskal Erriaren kondairaz ar-duratu izan da Isaak. Maai gainean du Jesus Altunaren «Lehen Eus-

kal Herria» liburua. Zer diozu Eus-kal Herriaz galdetu diot.

—Ara, nik ez dut ikusten, bai-na Itziar nere alabak irakurtzen dit Jesus Altunaren liburu au. Zo-ragarria da. Beti izan dut onelako gauzatarako gogo izugarria. Erri arrigarria da Euskal Erria. Bere izaerari eta nortasunari eusten aalagindu da beti. Ez du izan bein ere beste erriak menderatzeko gri-narik. Bere bizia gordetzeko ba-karrik egin du borrokan. Eta ara, erri aundi, indartsu eta menpera-tzaileak il dira eta Euskal Erri txiki au bizi da oraindik. Askazi berezia izan da D. Joxemiel Ba-randiaranek esango ligukeen beza-la. Ez zen edozein Migel Anjel Etxeberri nere adiskidea. Sendagi-le zenez euskaldunon odola azter-tu zuen. RH arazoa aztertu zuen. Baina odola odol eta askazia as-kazi euskara dugu ezaugarriarik na-barmenetakoa. Kondairaz, izaeraz, nortasunez, izkuntzaz eta abarrez beste errietatik bereziak eta des-berdinak gara. Obeak garenik ez dut esaten, desberdinak gara bai-zik. Eta ala izanaz jarraitzeko es-kubidea dugu.

—Euskarazko zure liburu askoren artean umeentzat idatzitak ere aur-kitu ditut, Umearen Laguna, Xa-biertxo eta Martin Txilibitu adibi-dez. Zer eraginda idatzi zenituen?

—Txikitandik landu bear da iz-kuntza. Aal diren izkuntza guztiak ikasi bear dira. Nik neuk gaztela-nia, frantsesa, ingelesa, alemana, latina, gerquera, sanskrito eta abar ikasi ditut. Baina denen gainetik euskara izan dut. Euskaraz ondo jakiteak beste izkuntzak ikasteko erraztasuna ematen du gainera. Bakoitzak bere izkuntza landu bear du leenik. Euskal Errian, berriz, alderantziz gertatzen zen eta ger-tatzen da. Zigortu egiten gintuz-ten eskoletan euskaraz mintzatzea-

Barandiaran, Lopez-Mendizabal, Etxeberri
(Itziar alabak ateratako argazkia)

gatik. Neure begiz ikusia dut: Euskaraz itzegiteagatik lurrean min-gainez gurutzea egin erazi zioten bati lurra miliskatuz. Ostikoka era-bili dute euskara mojak eta frai-leek ere beren ikastetxeetan. Or-tarako eskubiderik ez da. Bakoit-zari bere izkuntza ikas dezan eta landu lagundu bear zaio. Umeen-tzat irakurgaiak orregatik egin ni-tuen.

—Euskara izan daitekeela uste aal duzu kultur izkuntza?

—Bai noski. Ezjakina izatea da beste zerbait pentsatzea. Aundiz-kiak erru aundia izan dute Euskal Errian. Beti erdaraz edo gaztela-niaz jardun dira. Ezjakinen izkun-tzat jo dute euskara. Ala esan zidan bein batek: euskarak ez du matematikak eta erakusteko ba-lio. Ezetz? Laster ikusiko duzu ba-lio duen ala ez, erantzun nion. Onela egin da Zenbakiztia. Ez-jakinek bakarrik baztertzen dute euskara. Euskara gaztetan ez ika-siaren pena edukitzen zuen Me-nendez Pidal nere adiskidea. Edo-zertarako gai egin daiteke euskara.

—Eskoletan eta ikastetxeetan sa-rrierarik ez duen izkuntza batek ira-un aal dezake gaurregun?

—Euskaldunak izan behar lukete Euskal Erriko irakasleek. Baina ez dira ala izan. Gaur aldatzen ari dira zenbait fraile eta moja, bai-na kalte aundiak eginak dira. Oraindik ere aldatu bear aundia dute. Erabat erdalduntzen dituzte umeak. Orregatik sortu genituen ikastolak Tolosan 1930 inguruan. Goizean bi aur eta arratsaldean beste bi etorri ziren aurreneko egu-nean. Baina laster ugaldtu ziren eta bi ikastola egin bear izan ge-

nituen. Maria Dolores Arbilla izan zen leenengo andereñoa. Baina ikastolan bakarrik ez genuen lan egiten. Dantzak eta abestiak era-kutsen ibili oi ginen erriz erri. Ikaragarri piztu zen euskaltzaleta-suna urte aietan. Estaduaren es-koletan ere abestu oi zituzten guk erakutsitako euskal abestiak.

—Zer etorkizun du euskarak?

—Ikuskarrizko indarra artzen ari da. Gaur ez da euskaraz itzegiten inor lotsatzen. Euskaraz ez jaki-teak lotsatzen du jendea. Izuga-rrri aldatu da giroa. Asko ugaldtu dira ikastolak. Ikastetxeetan ere euskara indarra artzen ari da. Nik ez dut sekulan etsi. Ezta Buenos Aires-en egon nintzenean ere. An ere aal nuen guztia itsaropen orre-kin jardun nintzen leen. Itzal-diak eman, euskara, abestiak eta dantzak erakutsi, ori izaten zen nere lana eta ametsa. Aldizkari bat ere ateratzen genuen. Euzko deia zeritzan. Bein ere ez dut etsi. Gaur gutxiago.

—96 urte bete dituzu. Esaidazu gertaera polit bat.

—Inprimategian jardun izan dira nere aurrekoak ere. Logroño-ko in-kisidoreak deitu zion nere aitona-ri argitara eman zuen liburu baten-gatik 1784garrenean. 1790garrenean ere bai beste liburu batengatik. Baina ez zen joan. Ua ez zela kon-tuak eskatzeko nor erantzun zion.

—Jakintzaz kanpoko irudipenik?

—Aranzadi taldea da ontan mai-su. Baina badut leen euskal gizo-naz susmo bat. Nik ez dakit beste lelnuak nondik datozen, baina eus-kalduna tximutik ez ote datorren iruditzen zait. Gure aurpegikera eta odola ez daitezkeela tximutik etorri pentsatzen dut. Jainkoak Isturizko leze ondoan sortu ote zuen leen euskal gizona deritzal. Baina ontan O. Joxemielek eta du-te itza.

—oOo—

Kontu asko esan dit Isaak Lopez-Mendizabalek. Liburutegi bat ikus-tera joatea bezalatsu da gizon au ikustera joatea. Ez dakizu zer li-buru, zer zer gai aukeratu. Arritu-rik begira egon besterik ez duzu. Urtea askoan, txapela kaskoan! Zorionak, Isaak!

